

vergadering **C198 – OND21**

zittingsjaar 2011-2012

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen

van 19 april 2012

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Gerda Van Steenberge tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het voorstel van de Gentse OCMW-voorzitter om het inschrijven van kleuters te koppelen aan het leefloon - 1548 (2011-2012)	
Vraag om uitleg van de heer Boudewijn Bouckaert tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het voorstel tot het afnemen van het leefloon indien ouders weigeren hun peuters naar de kleuterschool te sturen - 1552 (2011-2012)	3
Vraag om uitleg van mevrouw Goedele Vermeiren tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het automatisch terugvorderen van studietoelages bij een nieuwe aanvraag - 1358 (2011-2012)	13
Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de omkadering van basisscholen - 1454 (2011-2012)	
Vraag om uitleg van mevrouw Irina De Knop tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de communicatie over een nieuw omkaderingssysteem voor het basisonderwijs - 1565 (2011-2012)	14
Vraag om uitleg van de heer Johan Verstreken tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het audiovisueel onderwijs - 1320 (2011-2012)	19
Vraag om uitleg van mevrouw Katrien Schryvers tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de evaluatiecyclus in het onderwijs - 1493 (2011-2012)	
Vraag om uitleg van mevrouw Goedele Vermeiren tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het ontbreken van evaluaties bij leerkrachten - 1503 (2011-2012)	20
Vraag om uitleg van de heer Wim Wienen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het gebrek aan kleuterklassen in Antwerpen - 1562 (2011-2012)	25
Vraag om uitleg van mevrouw Vera Celis tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de opleiding tot het Brevet Acute Geneeskunde (BAG) - 1520 (2011-2012)	27
Vraag om uitleg van mevrouw Vera Celis tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het voorstel van de Vlaamse Vereniging van Studenten voor een educatieve master - 1544 (2011-2012)	29

■

Waarnemend voorzitter: de heer Johan Verstreken

Vraag om uitleg van mevrouw Gerda Van Steenberge tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het voorstel van de Gentse OCMW-voorzitter om het inschrijven van kleuters te koppelen aan het leefloon - 1548 (2011-2012)

Vraag om uitleg van de heer Boudewijn Bouckaert tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het voorstel tot het afnemen van het leefloon indien ouders weigeren hun peuters naar de kleuterschool te sturen - 1552 (2011-2012)

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Voorzitter, minister, collega's, dit onderwerp is al enkele keren zijdelings aan bod gekomen in deze commissie. Ondertussen is er een reces over gegaan en zijn de gemoederen misschien al wat bedaard en kunnen we hier op een meer intellectuele wijze over praten. Ik blijf erbij dat het een belangrijk onderwerp is. Deze morgen hadden we het over het antispijbelplan. Nu gaat het over kinderen en kleuters die geen leerplicht hebben, en over het voorstel van de Gentse OCMW-voorzitter om het inschrijven van kleuters te koppelen aan het leefloon.

In grootsteden zoals Antwerpen, Gent en Brussel is er een groep kleuters die slechts heel af en toe of helemaal niet naar school gaat. Vorig schooljaar ging het in totaal om 1882 kinderen. Die kinderen komen uit kansarme gezinnen, vaak van vreemde origine. De thuisblijvende kleuters lopen hierdoor een taalachterstand op, met alle gevolgen voor hun latere schoolcarrière.

Je kunt zeggen dat het over een klein aantal gaat. Er is al een voorstel van resolutie geweest over de kleuterparticipatie van de Open Vld-collega's, die momenteel niet aanwezig zijn. Toen is er gezegd: hoe klein hun aantal ook is, het is toch heel belangrijk dat kleuters naar school gaan wegens de schoolse achterstand die ze kunnen oplopen als ze niet op tijd naar school gaan vanaf de derde kleuterklas.

In Gent wil men het probleem drastisch aanpakken. De Gentse OCMW-voorzitter Geert Versnick heeft een voorstel klaar om ouders die financiële steun krijgen van het OCMW, in het kader van de bestrijding van de kinderarmoede te verplichten om hun kleuters naar de school te sturen. De heer Versnick vroeg aan staatssecretaris voor Asiel en Migratie Maggie De Block om de RMI-wet (wet betreffende het recht op maatschappelijke integratie) in die zin aan te passen.

Als het echt wordt verplicht om kleuters naar school te sturen, dan zou dat een verkapte verlaging van de leerplicht zijn. Voor mij mag het dat niet zijn. Dit wil ik nog eens benadrukken.

Het voorstel van Geert Versnick is niet zo nieuw. Hij heeft de mosterd gehaald in Antwerpen, want op 19 oktober 2011 werd het Antwerpse OCMW door de rechter in eerste aanleg veroordeeld omdat het leefloonsancties koppelde aan het naar school sturen van kinderen. In Antwerpen werden bepaalde kinderen niet naar school gestuurd. Om toch maar een aanpak te hebben – niets had gewerkt –, had de toenmalige Antwerpse OCMW-voorzitter, mevrouw Monica De Coninck, die nu minister van Werk is geworden en voor wie het niet mocht weten, van sp.a-signatuur is, hetzelfde ingevoerd. Ze had voorwaarden willen stellen aan het leefloon, dat willen koppelen aan de voorwaarde om kinderen naar school te sturen.

Volgens de rechtbank kunnen OCMW's geen bijkomende voorwaarden opleggen dan de voorwaarden die zijn vastgelegd in de RMI-wet. Als je die toch wilt veranderen, dan moet de wetgeving worden veranderd. Het voorstel van Geert Versnick om aan Maggie De Block te vragen om de RMI-wet aan te passen, was nog niet zo gek.

De Gentse OCMW-voorzitter wil wel een extra voorwaarde koppelen aan het verkrijgen van leefloon. Hij verwijst naar de RMI-wet, waarin staat dat iemand die aanspraak wil maken op financiële steun, moet voldoen aan een aantal voorwaarden zoals werkbereid en behoeftig zijn. Als er dus volgens de wetgeving een bijkomende voorwaarde aan wordt gekoppeld – namelijk als je kinderen hebt, moet je die ook naar school sturen –, dan is daar niets illegaals aan op voorwaarde dat de wetgeving wordt veranderd.

Minister, u bent het voorstel niet genegen. U bent nogal scherp uit de hoek gekomen en noemt de maatregel die in Antwerpen werd ingevoerd, hard en asociaal. Op een gegeven moment noemde u zelfs de heer Versnick hard en asociaal. Iedereen die dat voorstel invoert, ook Monica De Coninck, is dus in uw ogen hard en asociaal. U zegt: “Waar gaan die ouders dan van leven? Als je hun leefloon afpakt, straf je die kinderen toch twee keer? In Vlaanderen is het probleem niet van dien aard dat we repressief moeten optreden. Liefst 97,5 procent van alle kleuters gaat naar school: het beste cijfer van heel Europa. Het zal weinig uithalen de leerplicht te vervroegen naar vijf of vier jaar. Laat ons gewoon voortdoen zoals we bezig waren. Door ouders individueel te bereiken, via onder meer Kind & Gezin, en hen te wijzen op het belang van onderwijs.”

Volgens mij is “voortdoen zoals we bezig waren” geen optie. Uw voorstellen staan onder andere in het spijbelactieplan, maar hier is dat niet echt van toepassing. U hebt deze doelgroep er speciaal uit gehaald bij het antispijbelplan omdat bij die doelgroep buitenlandse kinderen zijn of kinderen van buitenlandse origine die het Nederlands niet machtig zijn. Zij moeten vooral worden begeleid omdat ze een achterstand oplopen omdat ze niet naar school gaan. Voortdoen zoals we bezig waren, is dus voor mij geen optie.

Misschien gaat u ervan uit dat dat kleine percentage kinderen – illegalen, Roma-zigeuners of wat dan ook – geen recht op onderwijs nodig heeft, maar dat is niet mijn optie. Voor mij primeert het belang van het kind altijd. Een van de kinderrechten is net het recht op onderwijs. Ouders hebben bijvoorbeeld geen recht op kinderen, maar kinderen hebben wel recht op ouders die verantwoordelijkheid dragen voor hen. Hier gaat het over kinderen die ouders hebben die hen niet naar school sturen. De consequentie daarvan is dat ze een achterstand oplopen, vooral een taalachterstand. En iedereen in deze commissie weet wat de gevolgen daarvan zijn. Taalachterstand leidt tot schoolse achterstand, schoolse achterstand leidt tot ongekwalificeerd uitstromen uit het onderwijs enzovoort. Het gaat dus niet alleen om de kinderen zelf. Ook de maatschappelijke kost is vrij hoog.

In het buitenland heeft men radicale oplossingen, zoals het afnemen van het leefloon, wel kunnen toepassen. Hier gaat het over de verantwoordelijkheid van de ouders. Als men ermee dreigt hun leefloon gedeeltelijk af te nemen als ze hun kinderen niet naar school sturen, zijn zij het die de beslissing nemen om hun kinderen al dan niet naar school te sturen.

Wat stelt u dan wel voor, minister, om kansarme ouders te stimuleren om hun kinderen naar de kleuterschool te sturen?

De voorzitter: De heer Bouckaert heeft het woord.

De heer Boudewijn Bouckaert: Voorzitter, minister, collega's, mevrouw Van Steenberge wees er al op dat er een paasvakantie overheen is gegaan, wat de gemoederen misschien wat heeft bedaard. Dat laat toe om het debat in serene zin te voeren.

Mijn vraag is van dezelfde strekking als die van mevrouw Van Steenberge. De Gentse OCMW-voorzitter Geert Versnick wil kansarmen verplichten hun kinderen naar de kleuterschool te sturen. Geert Versnick staat daarmee niet alleen. Heel veel mensen die in het OCMW van Gent werken of in de OCMW-raad zitten, zijn van hetzelfde oordeel. Versnick wil het leefloon koppelen aan de participatie in de kleuterschool. Meer concreet moeten de ouders die een leefloon krijgen, volgens Versnick verplicht worden om hun kleuters vanaf 2,5 jaar naar school te sturen. Zo hoopt hij de kinderarmoede te bestrijden.

Uit de feiten blijkt immers dat kansarme ouders – meestal, zo niet altijd, van vreemde afkomst – hun kinderen te weinig naar de kleuterschool sturen. Dat schept een zeer groot integratieprobleem. De kinderen leren te weinig Nederlands en lopen een schoolse achterstand op, die ze in het lager onderwijs, waar de leerplicht wel geldt, niet meer inhalen. Je krijgt dus op een cruciaal moment een achterstand die niet meer kan worden ingehaald. Dat verkleint dan hun kansen op een baan, waardoor ze opnieuw in de armoede belanden. Er treedt dus een soort reproductie van de armoede op ten gevolge van dat gebrek aan participatie op zo'n cruciaal moment.

Volgens Geert Versnick is het overigens een en-enverhaal. Men schildert hem nu af als de snoodaard die arme mensen hun magere inkomsten wil afpakken. Hij wordt afgeschilderd als een sociale sadist, maar dat is een erg vertekend beeld van de betrokkene. Ik citeer hem: “We proberen dat te doen met positieve maatregelen, zoals huistaakbegeleiding, maar voor ouders die blijven weigeren hun kinderen naar school te sturen, zouden we een financiële stok achter de deur moeten hebben.” Daarom wil Versnick de schoolverplichting laten opnemen in de wet op de maatschappelijke integratie.

Ik wil u wijzen op de parallel met de vergadering van deze voormiddag, minister, toen we op een zeer humane en rationele manier het pakket maatregelen tegen het spijbelen hebben besproken. Daar zit een zekere opbouw in: eerst zachte, preventieve maatregelen, maar als dat niet lukt, moet men durven over te gaan tot sancties, in de hoop dat we die sancties nooit moeten toepassen. Maar het feit dat ze er zijn, geeft een bepaald signaal en een prikkel om toch niet te spijbelen, en in dit geval om kinderen wel naar de kleuterschool te sturen. De karikatuur die men soms van het verhaal van Geert Versnick maakt, klopt niet.

Ik vind overigens dat u daar nogal scherp op gereageerd hebt, minister. U noemt de maatregel ‘hard’ en ‘asociaal’. Ik verwijs naar dezelfde uitspraak van u, die mevrouw Van Steenberge al citeerde. Tot slot zou volgens u als gevolg van de leerplicht – en dus geen schoolplicht – de voorgestelde ingreep ook in strijd kunnen zijn met de Grondwet en de kinderrechten. U lijkt dus geen heil te zien in sanctionerende maatregelen ten aanzien van de ouders.

Minister, klopt het dat u geen heil ziet in sanctionerende maatregelen ten aanzien van de ouders wat betreft de kleuterparticipatie? Bent u er zeker van dat deze stimulerende aanpak voldoende resultaten zal opleveren? Welke stok achter de deur ziet u dan wel om ouders die weerbarstig blijven en zo de toekomst van hun kleuters op het spel zetten, alsnog hiertoe aan te zetten, zelfs te dwingen?

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Minister, ik ben ervan overtuigd dat u zo dadelijk zelf zult antwoorden op de vragen van de collega's. *(Gelach. Opmerkingen van minister Pascal Smet)*

Ik heb een aantal bedenkingen ten aanzien van de vraagstellers. Collega's, de ondertoon van uw vraagstelling is dat u de heer Versnick gelijk geeft in zijn uitspraken. Ik heb daar een aantal bedenkingen bij. Zo is er op dit ogenblik helemaal geen schoolplicht voor kleuters. Er is zelfs geen leerplicht. Als er leerplicht noch schoolplicht is, op welke juridische basis zegt u dan dat u het leefloon van ouders zult inhouden? Ik vind dat een zeer vreemde redenering, vooral omdat u er hier blijkbaar van uitgaat dat enkel kinderen van leefloners geen kleuteronderwijs volgen. Ik heb daar mijn twijfels bij. Ik vraag me dan ook af wat u zult doen – indien er al een juridische basis is – met kinderen van ouders die geen leefloon, maar een werkloosheidsuitkering ontvangen, of een inkomen uit arbeid – wat ook mogelijk is –, of die misschien wel rentenieren. Wat gaat u daarmee doen?

Ik vind dat hier een zeer vreemde vraag aan de orde is. U baseert zich enkel op mensen die een leefloon ontvangen. Bovendien is er volgens mij geen enkele juridische basis om mensen van wie de kinderen niet naar de kleuterschool gaan, te bestraffen. Ik vind dat een zeer vreemde redenering. Collega's, ik zou graag weten waarop u zich baseert om te zeggen dat dat mogelijk moet zijn.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Het is een zeer eigenaardige discussie. Geert Versnick wordt in een geweldig negatief daglicht gesteld, terwijl de analyse toch wat anders is. Juridisch lijkt het mij inderdaad bijzonder moeilijk. Kleuteronderwijs is geen leerplichtonderwijs, dus lijkt het me moeilijk om daar bepaalde zaken wettelijk te eisen.

In onze maatschappij gaan kinderen naar school vanaf de leeftijd van 2,5 jaar. Het ging om een leeflonersverhaal. Leefloners krijgen hun leefloon van de gemeenschap. Je moet de vraag durven te stellen of de gemeenschap daar iets van mag terugverwachten. Mensen die een leefloon krijgen bij het OCMW, krijgen ook heel duidelijk de uitleg wat de verwachtingen zijn, hoe het hier in zijn werk gaat. Ze krijgen adressen van scholen mee en weten dus dat de kinderen vanaf de leeftijd van 2,5 jaar naar school kunnen gaan. Dat wordt zeer goed aangebracht. Volgens de cijfers gaat praktisch 98 procent van onze kleuters naar school. Het is dus duidelijk dat dat resultaat heeft. Er is dus sprake van een heel kleine groep die bepaalde zaken niet naleven. Je kunt geen studietoelage krijgen voor een kleuter.

Mevrouw Kathleen Deckx: Je kunt wel een schooltoelage krijgen voor een kleuter.

Mevrouw Vera Celis: Dat is waar, een kleine nuance. Er is dus een bepaalde groep kleuters die je, na allerlei genomen maatregelen, toch niet naar de kleuterklas krijgt. Het is vaak zo dat mensen alleen reageren wanneer je ze raakt in hun portemonnee. Ik kan er dan toch ergens begrip voor opbrengen – al vind ik het een heel bizarre discussie – dat, wanneer het inkomen uit een leefloon komt, je verantwoordelijkheid durft te nemen door eisen te stellen.

Het is dus een heel dubbel verhaal. Ik hoop dat het nooit moet worden toegepast, maar ik vind wel dat het een stok achter de deur kan zijn. In laatste instantie, wanneer er geen blijk wordt gegeven van goede wil, kan je dat instrument gebruiken. Ik denk dat Geert Versnick dat met die bedoeling heeft aangekaart.

Mevrouw Kathleen Helsen: Voorzitter, ik volg mevrouw Celis wanneer zij stelt dat dit een vreemde vraag is. Als jullie het een goede optie vinden dat vanuit het OCMW de verplichting wordt opgelegd om kinderen naar school te sturen indien hun ouders een leefloon ontvangen, betekent dat ook dat we de beslissing moeten nemen om het huisonderwijs af te schaffen. Er bestaat geen schoolplicht. Er is wel een leerplicht.

Wie zijn wij om te oordelen dat de ontwikkeling en het leerproces van kinderen niet tot hun recht zouden komen indien ze niet participeren aan onderwijs? Wat wel duidelijk is, is dat vroege participatie van jonge kinderen voor de meeste kinderen zeer gunstige effecten heeft. Dat moeten we aantonen. We moeten ouders ervan overtuigen hun kinderen zo vroeg mogelijk te sturen. Ik vind het dus wel belangrijk dat we daar veel informatie over geven en dat we daar een stimulerend beleid rond voeren. Het aan elkaar koppelen van de participatie in de kleuterschool en het leefloon, heeft implicaties voor een aantal andere dingen die juridisch moeten worden geregeld. Mevrouw Deckx heeft daarin gelijk: er is geen enkele juridische basis om dat af te dwingen.

Ik vraag het aan de vraagstellers. Eigenlijk betekent dat heel wat meer. Ook als je een leefloon krijgt of welke vergoeding ook, moet je je kinderen naar school sturen. Maar dan zeggen jullie dat wij eigenlijk de leerplicht in ons land moeten herbekijken. Dan moeten wij de leerplicht beschouwen als een schoolplicht. Zo komen we opnieuw op de discussie over de verlaging van de leerplicht en hoe we dat moeten toepassen. Dat heeft natuurlijk ook heel wat financiële consequenties. Als we het percentage kinderen bekijken dat momenteel niet participeert aan de school, moeten we goed overwegen of dit, gezien de beperkte middelen die er vandaag zijn, de juiste optie is. We moeten alle facetten goed overwegen. Doen we, gezien de spijbelcijfers buiten de kleuterschool, de juiste investeringen als wij de leerplicht anders formuleren?

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Mevrouw Helsen voert de discussie terug naar de essentie van het voorstel: het al dan niet kiezen voor kleuterparticipatie vanaf zeer jonge leeftijd. Iedereen in de commissie kent ons standpunt daarover. Wij pleiten er inderdaad voor om de leeftijd voor de aanwezigheid op school te verlagen.

De vraag van mevrouw Helsen of er al dan niet moet worden gesproken over de verlaging van de leerplichtleeftijd, is zeer interessant. Maar dat kan natuurlijk niet alleen in dit parlement worden bekeken. Vandaar ons pragmatische voorstel, dat minister Vandenbroucke had ingevoerd: om een verplicht aantal dagen van aanwezigheid in te voeren. Blijkbaar heeft het parlement dat belangrijk gevonden en is het daarin meegegaan vanaf de leeftijd van 5 jaar. Wij zouden het logisch vinden om het te doen vanaf 4 jaar, en voor ons mag het zelfs vanaf 3 jaar. Ik geloof graag dat daaraan een maatschappelijke kost is verbonden. Anderzijds hoor ik velen hier zeggen dat het over een heel beperkte groep gaat, die vandaag niet wordt bereikt. Maar heel wat wetenschappelijk onderzoek bewijst dat het precies die kleine groep is, die harde kern, die het meeste winst zou boeken door naar school te gaan: je moet schoolse achterstand in een zo vroeg mogelijk stadium aanpakken.

Mevrouw Helsen, ik ben verbouwereerd door uw vraag of we, in de gegeven omstandigheden van budgettaire krapte, daar al dan niet op moeten inzetten. Ik denk van wel.

Mevrouw Kathleen Helsen: Ik zeg gewoon dat de financiële consequentie van het doorvoeren van een verlaging van de leerplicht niet mag worden onderschat. Dat betekent nog niet dat die kinderen daarmee op school zitten. Als we kijken naar de spijbelaars die we op latere leeftijd terugvinden in de scholen, waar er wel een leerplicht is, moeten we vaststellen dat opnieuw dezelfde doelgroep afhaakt, ondanks de leerplicht. Daarom zeg ik dat de verlaging van de leerplicht dat probleem niet oplost. We zullen dus op een andere manier moeten investeren. Het verlagen van de leerplicht brengt heel wat kosten met zich mee, terwijl er geen enkele garantie is dat de kinderen dan wel op school zitten. Dat kunnen we vaststellen in de leerjaren waar we de leerplicht wel hebben doorgevoerd. Deze mensen hebben dus andere dingen nodig dan wat hier wordt voorgesteld, en ook iets anders dan het ontnemen van het leefloon.

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Mevrouw Helsen, ik had het anders begrepen. U zegt dat de verlaging van de leerplicht een aanzienlijke financiële kost heeft. Dat hangt af van de manier waarop we die beslissing treffen. Zullen we de leerplicht verlagen, of zullen we het doen op de manier die voormalig minister Vandenbroucke heeft geïnitieerd tijdens de vorige legislatuur? U sluit zelf de discussie af met datgene waarmee de heer Versnick het probleem heeft willen aankaarten: als we kleuterparticipatie belangrijk vinden, hoe gaan we dan maken dat die jongeren op school zijn? Je kunt discussiëren over de remedie, maar de vragen van vandaag tonen in elk geval aan dat het debat leeft.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Mevrouw De Knop, het debat leeft vooral in uw hoofd. Ik ben nog maar een paar weken geleden in Oslo geweest op een conferentie van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) over kleuterparticipatie. Dat was nog een samenwerking tussen Welzijn en Onderwijs. Heel de wereld benijdt de hoge kleuterparticipatiecijfers van Vlaanderen. Niet vanaf 3, 4 of 5 jaar maar al vanaf 2,5 tot 3 jaar scoren we daarop zeer goed. Wij zijn bij de beste van de wereld. In Vlaanderen is 98,3 procent van de kleuters ingeschreven. 97,2 procent is voldoende aanwezig in de kleuterklas. In Gent, de stad van de heer Versnick, is 97,2 procent van de kleuters ingeschreven en is er een voldoende aanwezigheid van 95 procent. Vijf op honderd kinderen, dat is nog altijd een aantal, en elk kind telt, dat wil ik niet ontkennen. Maar onze cijfers zijn enorm hoog en enorm goed.

Wie vormen nu die restgroep? In die cijfers zitten ook de kinderen die met hun ouders in het buitenland zitten of op reis zijn, maar ook de kinderen die illegaal zijn, asielzoekerskinderen

en een klein aantal kinderen die hier wel legaal zijn maar waarvan de ouders verkiezen om ze thuis te houden.

Mevrouw Deckx en mevrouw Helsen hebben er terecht op gewezen dat wij geen schoolplicht maar enkel leerplicht kennen. In de vorige legislatuur hebben we dat geregeld met een toegangsvoorwaarde, mevrouw De Knop, maar ik ben niet zeker dat de Raad van State u zal volgen als u de facto de leeftijd van de leerplicht gaat verlagen. Dan bent u geen toegangsvoorwaarde meer aan het schrijven maar de leerplicht aan het verlagen, en dat is bevoegdheidsoverschrijding.

Ik heb met de heer Versnick gedebatteerd in Terzake. Toen bleek hij ineens niet meer gezegd te hebben wat hij 's morgens gezegd had. Ik weet niet of u die uitzending gezien hebt. Hij was in elk geval volop gas aan het terugnemen. Ik was daar uiteraard heel blij om. Het zijn alleen dwazen die niet van gedachten veranderen. Dat was een positieve evolutie. Het is nog de vraag wat de heer Versnick momenteel voorstelt. We kunnen hem niet volgen vanwege juridische en grondwettelijke bezwaren maar ook vanuit het kinderrechtenuogpunt, omdat we een leerplicht maar geen schoolplicht kennen.

Mevrouw Helsen wees erop, mevrouw De Knop: we kunnen de leerplichtleeftijd niet verlagen door de toelatingsvoorwaarde naar 3 jaar te laten zakken. Dan moeten we aan al die kindjes bijvoorbeeld ook godsdienstonderwijs geven. Dat gaat ons miljoenen euro op jaarbasis kosten. Willen we dat die kindjes aandoen? Is het nodig dat ze godsdienst krijgen? Ik weet niet of de heer De Gucht daar zo gelukkig mee zou zijn. Verder is het nog maar de vraag of dat een prioriteit is. Moeten we niet naar iets anders kijken?

Ik heb het er met federaal minister van Werk De Coninck over gehad. Zij stelt ook de vraag waarom die ouders hun kinderen niet naar de kleuterschool sturen. Dat is relevant. Dan kunnen we de oorzaak misschien wegnemen.

Ik ben daar om grondwettelijke redenen tegen, maar ik ben ook minister van de kinderrechten. Volgens mij is dat gewoon in strijd met het Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Kinderen hebben recht op een menswaardig leven en kunnen niet worden gestraft voor het gedrag van hun ouders. Ouders met een leefloon kunnen niet de grote jan uithangen, een leefloon dient om te overleven en is niet zoveel waard. Het is moeilijk om te overleven met een leefloon. Misschien kan de heer Versnick zich dat niet inbeelden. Het is aan de lage kant. Als we het afpakken, hebben die kinderen geen dak meer boven hun hoofd, geen kledij en geen eten. In die omstandigheden zullen die kinderen nog weinig naar school gaan. Ik vind dat geen goed idee.

Maar, mevrouw Van Steenberge, als mensen geld krijgen van de gemeenschap – dat is een recht en we moeten dat geven, we zijn een ontwikkelde samenleving – staan daar plichten tegenover. Tegen dat principe heb ik geen bezwaren.

Ik heb met minister De Coninck gepraat en gevraagd naar de situatie in Antwerpen. De situatie was enigszins anders. Het zat als volgt in elkaar. Het Antwerpse OCMW voert een activeringspolitiek. Een dame met een leefloon weigerde een geschikte baan omdat ze op haar 3-jarig kind moest passen. Het OCMW vond dat de kleine naar de kleuterschool moest. Haar excuus was onaanvaardbaar. Als de vrouw haar kleine niet naar school wou sturen omdat ze niet wou werken, zou haar leefloon vervallen. Daar ben ik het meer dan 100 procent mee eens. De vrouw gebruikte het kind om aan haar verantwoordelijkheid te ontsnappen. Dat is een andere context.

Ik ben veel meer geïnteresseerd in de redenen waarom mensen hun kinderen niet naar de kleuterschool sturen. Daar moeten we op inspelen. We hebben het er al over gehad. Mevrouw Helsen en mevrouw Deckx waren het volmondig met mij eens. Ik geloof veel meer in heel gerichte en verplichte opvoedingsondersteuning voor die ouders. Soms is het een cultureel vooroordeel en zien ze het belang van de school niet. Soms is het heel nobel, sommige culturen vinden het een schande dat men een kind afgeeft aan een school. Als ik me niet

vergis, zitten de Finse kinderen tot hun 4 of 5 jaar ook allemaal thuis. *(Opmerkingen van mevrouw Gerda Van Steenberge)*

Dat klopt.

De heer Versnick is 's avonds in Terzake teruggekomen op zijn voorstel. Dat is een goede zaak. Ik weet dat heel wat mensen in de liberale familie het ook niet eens zijn met het idee. Het is hardvochtig en niet sociaal. Bovendien schiet het zijn doel voorbij. Ik vind dat we voor die kleine restgroep van kinderen dwingend moeten optreden tegenover de ouders. Als het gaat om ouders met een leefloon geloof ik wel in verplichte opvoedingsondersteuning. Daarmee kunnen we mensen helpen.

In Gent gaat het wellicht om de Roma. Ofwel zijn ze illegaal op het grondgebied ofwel niet. Als ze hier niet legaal zijn, gaan terug naar hun land van herkomst. *(Opmerkingen)*

Ja, ze blijven recht op onderwijs hebben. Als wij als overheid beslissen dat ze hier niet mogen zijn, dan hebben we ook de verantwoordelijkheid kinderen en ouders naar het land van herkomst te brengen. De overheid moet consequent zijn. We moeten geen leefloon geven aan mensen die hier zonder papieren zitten of die geen reden hebben om papieren te krijgen. Dan moeten we die mensen verwijderen en terugbrengen. Dat is volgens mij de enige doeltreffende aanpak. *(Opmerkingen van de heer Boudewijn Bouckaert en mevrouw Gerda Van Steenberge)*

U kent blijkbaar de wet niet goed. Het is niet zo simpel. EU-burgers mogen maar in ander EU-land verblijven als ze voldoende bestaansmiddelen hebben. Een EU-burger die niet voldoende bestaansmiddelen heeft, heeft geen recht om in een andere lidstaat van de EU te verblijven.

De heer Boudewijn Bouckaert: Er zitten 7000 Roma in Gent. Zijn dat dan allemaal illegalen?

Minister Pascal Smet: Dat is de verantwoordelijkheid van staatssecretaris De Block, niet de mijne. *(Opmerkingen van mevrouw Gerda Van Steenberge)*

De heer Versnick heeft zijn voorstel al aangepast, wat ik een goede zaak vind. Ik vind de koppeling aan het leefloon niet goed. Ik geloof wel in verplichte ondersteuning. Ik ben het dus eens met het principe dat, wanneer men ondersteuning krijgt van de gemeenschap, men dan ook plichten en een verantwoordelijkheid heeft. Het zou dan ook veel efficiënter zijn om verplichte opvoedingsondersteuning te aanvaarden. Wanneer het gaat om een situatie zoals die in Antwerpen waarbij men kan werken maar niet wil omdat men op zijn kinderen wil passen, dan aanvaarden we dat niet. Dat is echter een andere context.

Mijn standpunt is genuanceerd. Zeggen dat we het leefloon afnemen van mensen wier kinderen niet naar school gaan, is geen goede optie omdat het moreel een probleem is en in strijd met de Grondwet en met het Kinderrechtenverdrag. Bovendien is het niet haalbaar.

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Collega's, indien iedereen op tijd was gekomen en het begin van mijn vraag had gehoord, dan zou een deel van uw vragen al zijn opgelost. Ik heb die vraag gesteld omdat er zowel in Gent als in Antwerpen problemen waren met kinderen van leefloontrekkers die niet naar school gaan. Minister, u had nogal sterk gereageerd op de uitspraak van de Gentse OCMW-voorzitter, de heer Versnick, die een Open Vld-er is, terwijl Monica De Coninck in Antwerpen precies hetzelfde heeft proberen te doen. Ik begreep niet waarom dat zo was.

Er wordt hier uitgegaan van de leerplicht, de plicht om naar school te gaan. Ik heb gezegd dat het hier niet gaat over de leerplicht. Verder is er ook de federale wetgeving en de wet op het leefloon. In die wet op het leefloon kunnen voorwaarden worden gesteld. Een van die voorwaarden is werkbereidheid. Er bestaat geen werkplicht. Niemand kan worden verplicht

om te werken. Wanneer er echter geen werkbereidheid is, dan kan het leefloon worden afgenomen. Wanneer de RMI-wet wordt aangepast en er een leefloon wordt toegekend op voorwaarde dat de kinderen naar school gaan, dan is dat perfect normaal. Momenteel is dat niet zo. Dat heeft de rechtbank dan ook gezegd over de uitspraak van Monica De Coninck. Zij voegt daar bijkomende voorwaarden aan toe die niet in de wet staan. Dan moet de wetgeving maar worden veranderd. En dat is ook wat de heer Versnick heeft gezegd. Hij stelde voor de RMI-wet aan te passen. Wie een leefloon krijgt, moet zijn kinderen naar school sturen.

Het gaat om een kleine groep van kinderen die niet naar de kleuterschool gaan. Die kinderen hebben een school- en taalachterstand van in de kleuterklas. U weet allen dat die achterstand niet kan worden ingehaald, noch in het basisonderwijs, noch in het secundair onderwijs. We worden ook geconfronteerd met een vroegtijdige schooluitval. Daarbij gaat het telkens om dezelfde kern. Het belangrijkste voor mij is dat die kinderen naar school kunnen gaan. Het gaat hier dan ook over de verantwoordelijkheid van de ouders.

Minister, u hebt vanmorgen gezegd dat preventie belangrijk is. Er zijn echter hardleerse ouders voor wie die preventie blijkbaar niet genoeg is. Het gaat dan over Roma-zigeuners. De meesten zijn inderdaad EU-burgers. Een van de voorwaarden voor een leefloon is dat men geen inkomen mag hebben. Al die zigeuners die in Erpe-Mere staan, hebben een inkomen uit de verkoop van wagens. Dat kan echter niet worden aangetoond. Zij komen dan ook een leefloon vragen omdat ze er recht op hebben. Het gaat dus om EU-burgers die kunnen blijven indien ze zelf in hun inkomen kunnen voorzien. In de praktijk is dat echter niet waar. Maar intussen krijgen hun kinderen wel geen onderwijs. We moeten dan ook op een of andere manier die ouders kunnen overtuigen van de noodzaak daarvan. Als preventie niet helpt, dan moet worden gezocht naar een andere manier.

Ik stelde mijn oorspronkelijke vraag in de eerste plaats omdat er twee maten en twee gewichten werden gehanteerd. Zo lagen de Antwerpse voorstellen niet onder vuur en de Gentse wel.

Minister Pascal Smet: U hebt intussen het verschil tussen de Gentse en de Antwerpse voorstellen begrepen: de context was anders.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Maar intussen is de context van de heer Versnick in uw ogen ook anders. De pers heeft in Antwerpen ook gezegd dat er bijkomende voorwaarden worden gesteld. De leefloonsancties worden gekoppeld aan het naar school sturen van de kinderen. Wat de Gentse situatie betreft, is het geen kleine groep meer: het gaat over 7000 Roma-zigeuners.

Minister Pascal Smet: Veel van die ouders sturen hun kinderen wel naar het kleuteronderwijs. Maar dat is niet de enige oplossing, want die kinderen hebben ook een achterstand. Het gaat er niet alleen om die kinderen naar het kleuteronderwijs te sturen. Er wordt nu van uitgegaan – en dat is ook de simplistische dimensie in het voorstel van de heer Versnick – dat alle problemen zijn opgelost als men de kinderen naar het kleuteronderwijs stuurt. Dat is niet het geval. Mijnheer Bouckaert, ik zeg niet dat u dat hebt gezegd. Dat stond in het initiële voorstel. Die indruk wordt gegeven, terwijl dat niet zo is. Heel wat kinderen zitten in een gelijkaardige situatie. In Gent is 97,2 procent ingeschreven. Dat betekent dat veel van de Roma-kinderen waar u het over hebt, wel ingeschreven zijn. Toch hebben zij een achterstand omdat er ook andere zaken spelen. Ik geloof vandaag veel meer in die individuele benadering. De vraag is wat het probleem is. Pas dan kan men dwingend optreden om het probleem op te lossen.

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: De indruk die de collega's hier wekken, is: hoe hard kun je zijn, het leefloon zomaar afnemen? Het is dezelfde redenering als deze morgen. Het zijn wel de ouders die uiteindelijk beslissen of ze al dan niet aan de voorwaarden voldoen.

Mevrouw Celis heeft gezegd wat de kern is: de maatschappij geeft iets aan mensen en dan mag de maatschappij ook iets terug verwachten van de meeste mensen. Als je van de maatschappij een leefloon krijgt, maar je stuurt je kinderen niet naar school, terwijl je goed weet wat de consequenties en de maatschappelijke kost op latere leeftijd zijn door niet naar school te gaan of een achterstand op te lopen, dan mag de maatschappij voorwaarden opleggen aan mensen die steun zoeken bij de maatschappij.

De voorzitter: De heer Bouckaert heeft het woord.

De heer Boudewijn Bouckaert: Laat me mijn eigen positie duidelijk maken. Ik ben niet voor het voorstel-Versnick. Ik heb er mijn twijfels over of je zover moet gaan als het leefloon. Ik zou zeggen, wel het kindergeld, maar ik heb reserves bij het leefloon. Aan de heer Versnick komt de verdienste toe dat hij het debat opent over deze zaak. Hij gooit een steen in de kikkerpoel.

Hier is ook de problematiek van het verplichte kleuteronderwijs aan bod gekomen. Ik ben een felle voorstander van de vervroeging van de leerplicht tot het begin van het kleuteronderwijs. Dat zou deze discussie voor een deel overbodig maken. Minister, ik ben het niet met u eens dat de vervroeging van de de-factoleerplicht per se problemen zou meebrengen voor de Raad van State, dat we godsdienstonderwijs zouden moeten invoeren. Indien we de regel die we nu hebben voor het derde jaar, zouden uitbreiden naar het tweede of zelfs het eerste jaar, zoals in het voorstel van Open Vld, dan is dat het proberen waard. Doch dit terzijde.

Leerplicht en schoolplicht zijn geen argumenten tegen het voorstel-Versnick. Je kunt dat voorstel gerust corrigeren. Om aan de leerplicht te voldoen, kunnen de leefloners eventueel bewijzen dat ze hun kinderen thuis opvoeden.

Voor wat hoort wat. Dat is de essentie van het debat. We hebben een welvaartsstaat opgebouwd waarbij uitkeringen als automatisch worden beschouwd, als een recht. Het element plicht is daar gedurende lange tijd compleet van afgekoppeld. Dankzij de sociaaldemocraat Tony Blair met de actieve welvaartsstaat is het idee dat er wel plichten aan kunnen worden gekoppeld, in bredere kringen, ook in bepaalde linkse kringen – Antwerpen wel, Gent niet – erkend. Minister, ik weet niet waar u zit, maar ik heb de indruk meer in Antwerpen.

De filosofie voor de mensen moet zijn: u krijgt een uitkering, maar daartegenover staat ook een plicht. In dit geval gaat het maar om een kleine groep, daarom is het geen groot probleem. Als het voorstel-Versnick zou worden doorgevoerd, zou maar in een miniem aantal gevallen naar dat instrument moeten worden gegrepen. Omdat het een klein probleem is, kan het gemakkelijker worden doorgevoerd.

Volgens de RMI-wet kunnen nu al verplichtingen worden gekoppeld aan het leefloon. Antwerpen doet dat op grote schaal. Daar wordt ongeveer een kwart van de leefloners aan het werk gezet op basis van de regelingen van het OCMW-Antwerpen. In Gent is dat amper 5,74 procent. Daar huldigt men een andere visie dan in Antwerpen. De cijfers kreeg ik van Siegfried Bracke.

De voorwaardelijkheid bestaat dus al. Het argument van de kinderrechten klopt dan ook niet. Bij de mensen die weigeren te werken, zullen waarschijnlijk ook leefloners zijn met kinderen en dan zouden hun kinderrechten ook worden geschaad en zou die voorwaardelijkheid ook onwettig zijn.

Ik citeer ook de burgemeester van Marokkaanse afkomst van Rotterdam, die zei dat niemand daar nog een leefloon krijgt als hij in ruil niets doet voor de samenleving. Ik wijs ook op de regeling van Bart Somers, die de toelage boven op het leefloon gewoon afschaft. Het gevolg daarvan is 30 procent minder leefloners. Minister, ik wil alleen maar zeggen dat je het voorstel van Geert Versnick moet inpassen in die filosofie van ‘voor wat hoort wat’.

In Gent gaat het om een heel kleine groep moeilijk integreerbaren, die hun kinderen voor een groot deel gebruiken om ze op straat te zetten om te laten bedelen. Zeer inhumain is dat. Het

is die groep die de OCMW-voorzitter heeft willen aanpakken en een heel sterke stimulans heeft willen geven om ze van de bedelstaf naar de kleuterschool te leiden. Als laatste maatregel vind ik dat dit bespreekbaar moet zijn, omdat we er allemaal van uitgaan dat kleuteronderwijs cruciaal is voor integratie. Het lost niet alles op, maar ik huiver voor mensen die oplossingen beweren te hebben die alles oplossen.

Mevrouw Deckx, u maakt de vergelijking met de werklozen. Werkloosheid en leefloon zijn twee verschillende zaken. Werkloosheid is een verzekering waarvoor je als werkende betaalt, en die je toelaat, als je werkloos wordt, nog een tijd te kunnen voortleven zonder dat je het eerste het beste werk moet aanvaarden. Dat is de filosofie van de werkloosheid. Die moet je voorwaardelijk maken, namelijk dat je actief zoekt naar werk. Die vergelijking gaat dus niet op.

Een leefloon krijg je omdat je als mens bestaat en recht hebt, maar daar kun je voorwaarden aan koppelen: dat je zorgt voor je kinderen, en als je dat niet doet, dat je op de een of andere manier wordt gesanctioneerd.

Minister, deze discussie mag worden voortgezet, de voorstellen van de heer Versnick verdienen dat.

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: De vraagstellers mogen toch niet uit het oog verliezen dat er buiten Gent ook nog in andere delen van Vlaanderen leefloners wonen, en dat die allemaal kinderen hebben en dat die misschien allemaal niet naar de kleuterschool gaan. Een situatie op maat van Gent moet hier niet worden besproken.

Mevrouw Van Steenberge, wat de juridische kant van de zaak betreft: ik heb uw inleiding gehoord. Ik twijfel er niet aan, maar het naar school sturen van kleuters kan absoluut niet worden vergeleken met het verhaal van rechten en plichten als je een leefloon hebt: dan ben je verplicht een inspanning te doen voor werk of om weet ik veel welke cursussen te volgen. Dat is een verschillend verhaal. Als je kinderen wilt verplichten naar school te gaan, dan geldt dat voor alle kinderen, en niet enkel en alleen voor kinderen van leefloners. Dat is nu juist het grote verschil dat hier vandaag aan de orde is.

Ik denk dat iedereen in deze zaal het ermee eens is dat kinderen het best zo jong mogelijk de weg naar de school vinden. De methode waarmee we die weg willen uittekenen, is echter voor veel mensen verschillend. Wat mij betreft, kan dat absoluut niet gebeuren met het afnemen van ocharme 700 of 900 euro leefloon per maand. Van sommige jongeren vraag je je af hoe ze elke dag op die school raken, gezien de penibele omstandigheden waarin ze leven en de zorgen die ze elke dag hebben. Dat al laten beginnen op 2,5 jaar, daar wil ik niet mee verantwoordelijk voor zijn.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Als ik over alle pleidooien heen een synthese maak, delen we inderdaad allemaal – misschien omdat we hier met zoveel vrouwen zitten – de bezorgdheid dat kinderen maximale kansen moeten krijgen. De betrachting van heel veel mensen is: hoe krijgen wij die kinderen naar school, hoe kunnen we de ouders daar fundamenteel van overtuigen?

Ik geef de minister gelijk wanneer hij denkt aan een verplichte ouderondersteuning. Ik ben acht keer in het Midden-Oosten geweest, en ik heb tachtig keer uitgelegd waarom wij onze kinderen op de leeftijd van 2,5 jaar naar school laten gaan. Heel vaak kreeg ik daar het antwoord dat wij, westerlingen, dat doen om van hen af te zijn. Ik heb dat uitvoerig beargumenteerd, en uiteindelijk was daar wel begrip voor.

Ik haal dat maar even aan om te zeggen dat dat niet eigen is aan die mensen. Zij zien dat anders. Als je een stuk kunt meegaan in de overtuiging om ook daar een mentaliteitswijziging te krijgen, kunnen we dat kleine groepje, bij wie we eventueel aan dat leefloon moeten zitten,

nog kleiner maken. Als aller-, allerlaatste stok achter de deur zou ik er toch aan durven te denken.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

– *De heer Boudewijn Bouckaert, voorzitter, treedt als voorzitter op.*

■

Vraag om uitleg van mevrouw Goedele Vermeiren tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het automatisch terugvorderen van studietoelagen bij een nieuwe aanvraag - 1358 (2011-2012)

De voorzitter: Mevrouw Vermeiren heeft het woord.

Mevrouw Goedele Vermeiren: Minister, deze vraag om uitleg is een vervolgvraag op mijn schriftelijke vraag uit december 2011 over de terugvordering van uitgekeerde studietoelagen. Uit de cijfers die we toen gekregen hebben, valt op te merken dat het totaalbedrag van teruggevorderde studietoelagen verdubbeld is in 2011 ten opzichte van 2010. In 2010 werd een bedrag van 2,36 miljoen euro teruggevorderd, in 2011 net geen 5 miljoen euro.

De voornaamste redenen om tot terugvordering over te gaan, blijven de afgelopen jaren redelijk constant. Financiële en pedagogische redenen zijn de hoofdredenen voor het terugvorderen van een toelage. In het antwoord op mijn schriftelijke vraag stond uitgelegd wat die financiële en pedagogische redenen precies inhielden. De verklaring voor de verdubbeling van het totaalbedrag dat werd teruggevorderd, konden we echter niet afleiden uit het antwoord.

Het tweede deel van mijn vraag handelt over de niet-terugvordering van bedragen lager dan 50 euro. U gaf als reden aan dat bedragen lager dan 50 euro niet worden teruggevorderd omdat de administratieve kost daarvoor te hoog ligt en de dienst Domeinen en Penale Boeten geen terugvorderingsdossiers aanvaardt onder de 50 euro.

Kunt u een verklaring geven waarom het bedrag van de terugvorderingsdossiers verdubbeld is? Hoe staat u tegenover het voorstel om terugvorderingen lager dan 50 euro toch terug te vorderen door ze bijvoorbeeld automatisch af te houden als er een nieuwe aanvraag wordt goedgekeurd?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, collega's, de afdeling Studietoelagen verstuurde in 2011 inderdaad beduidend meer terugvorderingsbrieven dan in 2010. Dat is het resultaat van een combinatie van factoren. Vooreerst investeerde de afdeling Studietoelagen, in samenwerking met de cel Boekhouding, in 2010 in een vergaande automatisering en informatisering van het terugvorderingsproces. Daardoor verloopt de verwerking van de terugvorderingen, zowel op de afdeling als bij de boekhouding, vlotter en efficiënter. Deze investering werpt vanaf 2011 duidelijk zijn vruchten af.

Daarnaast investeerde de afdeling Studietoelagen vanaf 2010 ook in de automatisering van haar dossierbehandeling, meer bepaald in de automatisering van een aantal controlejobs. Door die automatisering kan de afdeling de kwaliteitscontrole van de potentiële terugvorderingen sneller aanpakken.

Parallel aan de automatisering versterkte de afdeling Studietoelagen ook het terugvorderings-team. Die versterking lijkt paradoxaal met de automatisering, maar was nodig. Het decreet van 8 juni 2007 voorzag namelijk niet alleen in schooltoelagen voor het kleuter- en het lager onderwijs, wat een verdubbeling van het aantal aanvragen met zich meebracht en dus potentieel ook meer terugvorderingen, maar creëerde eveneens nieuwe redenen van terugvordering,

onder meer de problematische afwezigheden in het secundair onderwijs en de onvoldoende aanwezigheden in het kleuter- en het lager onderwijs.

Daarbovenop bouwde de afdeling Studietoelagen samen met de cel Boekhouding een intern controlesysteem voor het terugvorderingsproces uit, samen met duidelijke normen en doelstellingen.

Schuldvergelijking is in principe niet mogelijk, tenzij de betrokkene erom verzoekt. Dat noemt men de conventionele schuldvergelijking. ICT-matig is dat op dit moment echter niet zo eenvoudig, omdat de applicatie moet worden aangepast. De huidige applicatie die de school- en studietoelagen berekent, de toelage in betaling stelt en ook de terugvorderingen klaarzet voor controle, moet grondig aangepast worden, wat we niet van vandaag op morgen kunnen doen. Bij het uittekenen van de bouwplannen rond automatische toekenning zullen we de piste van conventionele schuldvergelijking in elk geval verder meenemen.

De voorzitter: Mevrouw Vermeiren heeft het woord.

Mevrouw Goedele Vermeiren: Minister, bedankt voor uw duidelijke antwoord.

De heer Boudewijn Bouckaert: Ik wil nog een opmerking maken, minister. Schuldvergelijking is namelijk een klein hoofdstukje in mijn cursus. *(Gelach)*

Naast de conventionele schuldvergelijking heb je ook de wettelijke schuldvergelijking.

Minister Pascal Smet: Dan moet je een basis hebben.

De heer Boudewijn Bouckaert: Is die basis er hier niet? Het is immers tussen dezelfde schuldeiser en schuldenaar. Het gaat om een vergelijkbaar goed, namelijk geld. Dan geldt normaal de wettelijke schuldvergelijking. Dat moet u eens laten nagaan. Maar het is inderdaad eleganter om het op te lossen met een conventionele schuldvergelijking. Maar de mensen moeten dan wel nog willen instappen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de omkadering van basisscholen
- 1454 (2011-2012)

Vraag om uitleg van mevrouw Irina De Knop tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de communicatie over een nieuw omkaderingssysteem voor het basisonderwijs
- 1565 (2011-2012)

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Minister, tussen december 2001 en april 2003 hebben de Vlaamse Regering, het provinciale en het lokale bestuursniveau op een heel intensieve wijze een kerntakendebat gevoerd, met als doel het Vlaamse binnenlandse bestuur zo goed mogelijk te organiseren, door een duidelijke verdeling van bevoegdheden en taken tussen de drie rechtstreeks verkozen overheidsniveaus in Vlaanderen, om zo de overheid doorzichtiger en toegankelijker te maken voor de burger.

Dat kerntakendebat resulteerde in 2003 in een bestuursakkoord tussen het Vlaamse, provinciale en gemeentelijke bestuursniveau omtrent effectief en burgergericht overheidsbestuur. Het debat binnen de verschillende politiek-thematische werkgroepen leidde tot nieuwe afspraken inzake rolverdeling en bevoegdheidsverdeling tussen het Vlaamse, provinciale en gemeentelijke bestuursniveau.

Zo was er ook een werkgroep Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Technologische Innovatie. Een van de inhoudelijke afspraken van die werkgroep was dat bij gelijke financiering vanuit de Vlaamse Gemeenschap de gemeente, provincie of de Vlaamse Gemeenschapscommissie geen bijkomende middelen uit de eigen begroting kan toevoegen voor onderwijs, met betrekking tot de werking en het personeel, die deze gelijkheid op het niveau van de Vlaamse Gemeenschap ongedaan zouden kunnen maken.

Met de komst van het nieuwe decreet over de omkadering in het basisonderwijs leeft er momenteel toch wel een zekere angst – vooral bij de vrije basisscholen – dat, wanneer scholen van het gemeentelijk of provinciaal onderwijs omkadering zouden verliezen, deze zullen worden gecompenseerd met middelen uit de eigen begroting van het betreffende lokale bestuur, wat een nieuwe ongelijkheid zou creëren en ingaat tegen de afspraken die gemaakt zijn bij het kerntakendebat. Ik wil met deze vraag om uitleg hierover mijn bekommernis uiten.

Minister, op welke manier houdt u met dit nieuwe omkaderingsdecreet rekening met die afspraken?

Welke initiatieven wilt u bijkomend nemen om de lokale en provinciale besturen de afspraken te doen naleven? We zien vandaag op verschillende plaatsen dat de afspraken die destijds werden gemaakt niet altijd worden gerespecteerd. De vrees bestaat nu dat dit op enkele plaatsen mogelijk nog erger zou kunnen worden, waarmee een nieuwe ongelijkheid zou worden gecreëerd.

We hebben weet van een aantal situaties waarbij het akkoord niet wordt gerespecteerd. Hebt u zicht op het aantal gemeenten dat vandaag bijkomende omkadering aan de eigen scholen betaalt uit de eigen middelen van de begroting? Hebt u er zicht op over hoeveel personeelsleden – niet werkingsmiddelen, het nieuwe decreet gaat namelijk over de omkadering – het dan gaat?

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Mijn vraag om uitleg sluit min of meer aan bij die van mevrouw Helsen, hoewel het een andere invalshoek betreft.

Het voorontwerp werd op 17 februari 2012 goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Ondertussen werd een advies gevraagd bij de Raad van State.

Ik wil geen voorafname doen op het inhoudelijke debat – als ik het goed begrijp, zou ik dat ook niet mogen. Ik stel me echter wel een aantal vragen bij de communicatie die blijkbaar nu al gevoerd wordt binnen het onderwijs – ook naar schooldirecties toe – nog voor het parlement een letter van die teksten of decreten heeft gezien, laat staan goedgekeurd.

De vraag is ondertussen ook al wat gedateerd. Ik denk dat de communicatie die de directrice van onze gemeenteschool mij toonde, dateerde van ergens in februari. Ik was er nogal verrast over dat zij de inhoud van het decreet beter kende dan ikzelf.

Mijn verwondering heeft er voor een deel misschien mee te maken dat ik nieuw ben, maar ik vond het toch confronterend dat er al richtlijnen worden gegeven aan scholen nog vooraleer er enige discussie of enig gesprek is geweest in het parlement zelf. Dat geeft dan ook heel sterk de indruk dat het parlement enkel nog kan goedkeuren wat er voorafgaand al werd afgesproken tussen de minister en de onderwijspartners en nadien bekrachtigd door de regering.

Minister, staat u achter de communicatie die door verschillende onderwijsactoren werd gevoerd? Ik heb mijn vraag gebaseerd op de communicatie van het Onderwijssecretariaat van de Steden en Gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap (OVSG).

In welke mate kunt u in deze fase van het proces al stellen dat er geen aanpassingen meer zullen worden doorgevoerd aan het voorliggende voorontwerp?

Zult u de onderwijsactoren vragen om in afwachting van de parlementaire behandeling die communicatie on hold te zetten zodat die onder het grootste voorbehoud wordt geplaatst?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Voorzitter, minister, collega's, ten gronde leert deze discussie ons wel dat het bijzonder belangrijk is en blijft om ontwerpen en voorstellen tijdig te behandelen in het Vlaams Parlement en de commissie Onderwijs, zeker als het over fundamentele zaken gaat. Daar moet niemand van worden overtuigd.

Dat koepels op dit moment communiceren over voorliggende teksten kunnen we hun moeilijk kwalijk nemen, integendeel. Het getuigt van verantwoord gedrag dat ze hun scholen willen voorbereiden op de start op 1 september, zeker als er essentiële zaken wijzigen. In alle communicatie die ik daar zelf over gezien heb – en dat is er nogal wat – maken zij het allergrootste voorbehoud voor de behandeling die nog moet gebeuren, zowel in de commissie Onderwijs als in de plenaire zitting.

Ik kan u trouwens meegeven dat het de uitdrukkelijke vraag is van onze fractie om toch nog een aantal kleine elementen te wijzigen aan de voorliggende teksten. We vinden dat er een fantastisch goede weg is afgelegd sinds de oorspronkelijke goedkeuring van de teksten in 2010. De teksten van februari 2011 zijn ongetwijfeld een heel sterke verbetering, maar dat belet niet dat parlementleden hun taak ten gronde mogen volbrengen. Als zij voorstellen hebben tot nuancering en verbetering, mogen ze die hier in de commissie aanbrengen. Minister, collega's, u weet dat onze fractie nog suggesties heeft.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Mevrouw Helsen, ik beschik niet over de gegevens waar u naar vraagt. Wij hebben geen zicht op het aantal gemeenten dat vandaag bijkomende omkadering uit de eigen middelen zal betalen of over hoeveel personeelsleden het gaat. Als ik het goed begrijp, zijn zij, met de huidige stand van de wetgeving, ook niet verplicht dat over te maken. Bovendien kan dat ook op indirecte manier gebeuren, waardoor het voor ons niet gemakkelijk is om dat te controleren.

Ten tweede ga ik ervan uit dat gemaakte afspraken worden nageleefd. Als ik het goed begrijp – ik wil het best nog eens nagaan –, is het zo dat op grond van de vrijheid van onderwijs elke aanbieder van onderwijs – of het nu een openbaar bestuur of een privé-initiatief is – juridisch gezien extra eigen middelen, boven op die van de Vlaamse overheid, kan toekennen voor de werking van de scholen die onder de verantwoordelijkheid van dat schoolbestuur vallen. Daar staat dus geen juridisch verbod op. Uiteraard is het wenselijk dat de onderwijsverstrekkers zowel qua omkadering als qua werkmiddelen gelijk worden behandeld. Dat doen we ook vanuit de Vlaamse overheid.

Ik heb geen indicaties dat er op dat vlak wijzigingen zouden plaatsvinden. Uiteraard zullen we het opvolgen.

Mevrouw De Knop, het is inderdaad zo dat er gecommuniceerd wordt door verschillende onderwijsactoren. Blijkbaar is het u echter ontgaan dat ook ik mijn administratie de toelating heb gegeven om een omzendbrief te publiceren op Edulex en dienstbrieven te laten versturen naar de scholen, waarbij we hun het nieuwe omkaderingssysteem toelichten en vooral de gevolgen in het aantal extra personeelsleden dat dat voor de school met zich zal meebrengen. Uiteraard staat in de dienstbrief van het ministerie, net zoals in de communicatie van de onderwijsverstrekkers, dat het onder voorbehoud is van de goedkeuring van het decreet van het Vlaams Parlement.

Mevrouw De Knop, u zegt dat u nieuw bent. Twee jaar geleden was ik ook nieuw. Ik schrok toen ook van deze praktijk. Elke minister van Onderwijs zal in het begin waarschijnlijk wat verbaasd zijn. Die praktijk bestaat ondertussen echter al bijna dertig jaar in onderwijs. Als er een akkoord is en het ernaar uitziet dat die regelgeving zal worden goedgekeurd, kan die communicatie gebeuren, onder voorbehoud van de goedkeuring in het Vlaams Parlement.

Bovendien heeft de regering mij gemachtigd om dat te doen. Dat is een gebruikelijke praktijk. Het kan raar klinken, ook voor mij klonk dat de eerste keer raar. Ik zal dat niet verhalen. Zeker voor mensen met een juridische scholing klinkt het raar.

Zoals de heer De Meyer zegt, is het een kwestie van goed bestuur om scholen voor te bereiden. Men moet dat enkel doen als men zeker is. Als u dit goedkeurt – het parlement moet hierover stemmen – zal dat gevolgen hebben voor de aanwervingspolitiek van de scholen. De scholen hebben het recht om te weten hoeveel personeelsleden ze moeten aannemen. Ze weten dat het nu nog indicatieve cijfers zijn die nog lichtjes kunnen wijzigen. Dat is de reden van die communicatie. Ik zal de communicatie niet terugschroeven.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Minister, u antwoordt op mijn derde vraag dat u er geen zicht op hebt en dat het ook geen verplichting is om dat mee te delen aan de Vlaamse overheid. Als ik het goed begrepen heb, hebben we dat net wel in het decreet Flankerend Onderwijsbeleid opgenomen. De lokale besturen moeten rapporteren aan de Vlaamse overheid wat ze aan voordelen toekennen. Er zijn er veel die dat niet doen omdat het niet wordt opgevolgd. Ik ben schepen van Onderwijs en ik word niet gevraagd om dat over te maken. We worden daar ook niet aan herinnerd. De lokale besturen hebben daar een zeer grote vrijheid. Nochtans hebben we dat hier decretaal vastgelegd. Maar wie het niet doet, krijgt geen sanctie.

Vanmorgen hebt u nog gezegd dat een decreet zonder sanctionering waanzin is. Dat vond u niet goed. Ik wil u erop wijzen dat we deze decretale bepalingen niet nauwgezet opvolgen. Dat zal waarschijnlijk geen probleem zijn voor de lokale besturen. Ik vind het ook geen probleem dat we geen rapporten moeten opmaken voor de Vlaamse overheid. Als de lokale besturen daar op een correcte manier mee omgaan, is het ook niet problematisch.

Maar er zijn gemeenten die met de beste bedoelingen wel extra omkadering toekennen aan hun scholen. Ze zijn ervan overtuigd dat dat de kwaliteit van het onderwijs ten goede komt. Ik kan de andere onderwijsnetten begrijpen die wijzen op het bestuursakkoord en de afspraken. Zij hebben vragen bij de waarde van dat akkoord en het decreet als het niet wordt nageleefd noch opgevolgd.

De bekommernis stijgt met het nieuwe decreet Omkadering. In de vorige legislatuur hebben we bij de nieuwe financiering de lat gelijk gelegd. We hebben een belangrijke stap vooruitgezet. Dat klopt als het decreet wordt nageleefd. Als sommige besturen dat niet doen, moeten we de situatie van nabij opvolgen. Als we kiezen voor verschillende onderwijsnetten, als we de keuzevrijheid belangrijk vinden, moeten we ze alle kansen geven. We moeten daar consequent in zijn. We moeten nagaan hoe we dat kunnen opvolgen. Ofwel moeten we dat flankerend onderwijsbeleid schrappen uit het decreet. U hebt gelijk: het is beter om het niet op te nemen als bepaling als we het toch niet opvolgen. Ik ben er wel voorstander van om het op te volgen. We moeten nagaan of er geen situaties zijn die absoluut overdreven zijn en waar we niet achter kunnen staan. Als we een analyse maken van heel Vlaanderen, zullen we tot verrassende resultaten komen.

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Minister, de omzendbrief was me inderdaad ontgaan. Hij werd verstuurd vóór de regelgeving hier werd goedgekeurd. Objectief gezien is dat nog frappanter dan dat er een externe partner daarover communiceert. Dat zal wel opnieuw aan mijn jeugdigheid hier liggen. Ik ging ervan uit dat een parlement wetten en decreten goedkeurt waarover dan wordt gecommuniceerd. Ik neem aan dat scholen zich willen voorbereiden. We kunnen hen dat inderdaad niet verwijten. Het plaatst ons wel voor de spiegel, we zijn te laat met de besluitvorming. We maken een correcte democratische besluitvorming en het debat bijna onmogelijk. We zullen dat er hier moeten doorjagen zonder discussie ten gronde.

Dat u communiceert dat er nieuwe regelgeving is en dat die waarschijnlijk volgend schooljaar van kracht wordt, tot daaraan toe. Ik was vooral geschrokken door de gedetailleerdheid van de communicatie. Er staat in hoe de lestijden zullen worden berekend, met de parameters er al bij. Het is tot in het kleinste detail concreet. Dat heeft mij gefraspeerd. Blijkbaar vind iedereen dat heel normaal. Ik vind het bedenkelijk.

De heer Boudewijn Bouckaert: Deze praktijk bewijst dat we in een sterk corporatistisch systeem leven. Het zwaartepunt van de besluitvorming ligt niet bij het parlement, maar bij grote corpora buiten het parlement. Zij sluiten akkoorden. Die worden niet in twijfel getrokken en worden ‘ne varietur’ door het parlement gejaagd. Dat is zo’n beetje het model dat we in ons onderwijs hebben. *(Opmerkingen van minister Pascal Smet)*

Minister, u moet daar geen commentaar op leveren.

Minister Pascal Smet: Ik ben wel betrokken partij.

De heer Boudewijn Bouckaert: Wij komen een beetje achteraf op de proppen.

Ik vind het ook juridisch betwistbaar. Het wordt in de pers gezet, het wordt meegedeeld, daar kunnen we niets op tegen hebben. Als dat met een omzendbrief gebeurt, krijgt het wel een juridisch karakter. Dan denken de betrokkenen dat het al decretale kracht heeft. Dat vind ik op het randje.

Minister Pascal Smet: Het zat er toch al aan te komen.

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Ik wil er nog iets aan toevoegen omdat de minister naar vroeger verwijst zoals hij wel vaker doet. We komen van ver. Ik heb het nog meegemaakt dat we pas in juni decreetgeving goedkeurden. Naar aanleiding daarvan hebben we een resolutie goedgekeurd om alles tijdig in te dienen. Dat keurt het gegeven niet goed natuurlijk.

Met dit omkaderingsdecreet sleept het in elk geval al heel lang aan. Het is al heel lang aangekondigd. Ik heb er vorige zomer nog een actuele vraag over gesteld. Het is spijtig dat het op het einde dan toch nog bijna te laat komt.

We verwachten nog een OD XXII. Daar geldt de resolutie natuurlijk ook voor. De bepalingen daarvan moeten ook op 1 september ingaan. Dat moet nog worden goedgekeurd. Ik zat al te wachten op de heer De Meyer met de vraag wanneer OD XXII zou binnenkomen. Het is zijn stokpaardje, het was ook zijn resolutie. Ik wil maar zeggen dat het vroeger nog erger was, maar dat is geen goede reden om het vol te houden.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: De resolutie die we hebben goedgekeurd in verband met de ordentelijke start van het schooljaar, slaat niet alleen op het tijdstip waarop ontwerpen en voorstellen in het parlement moeten worden ingediend, maar wil ook een einde maken aan de praktijk waarbij omzendingen materies regelen die decretaal moeten worden geregeld. Dat is juridisch niet ordentelijk.

Voorzitter, als koepels datgene waar ze kennis van hebben en dat door de regering is beslist, op een verantwoorde en gedetailleerde manier meedelen aan hun scholen, dan wijst dat toch enkel op hun zin voor verantwoordelijkheid. Wanneer het effectief de bedoeling is van dit parlement om dit decreet goed te keuren en te laten ingaan op 1 september, dan moet daar wat mij betreft zo gedetailleerd mogelijk over gecommuniceerd worden. Er moet wel bij staan dat het onder voorbehoud is van het parlementaire werk dat hier moet gebeuren. Dat wijst voor mij enkel op een grote verantwoordelijkheidszin.

Voorzitter, u hebt het over corporatisme. Ik ben het daar hoegenaamd niet mee eens. Er is een overlegmodel in Vlaanderen. Wij staan er ook achter dat dit sociaal overleg met vakbonden en koepels effectief wordt georganiseerd. Dat heeft zijn waarde en betekenis. Dit debat is

trouwens ruimer maatschappelijk gevoerd in de media. We moeten dus niet doen alsof we van niets weten. Ik denk ook dat parlementsleden mee een invloed hebben gehad op de wijzigingen die zich hebben voorgedaan tussen het eerste voorstel in juni 2010 en datgene wat is goedgekeurd in februari 2012. We moeten dus niet doen alsof we daar nu voor het eerst over horen.

De wijze waarop een aantal zaken lopen, is heel duidelijk voor verbetering vatbaar. Dat heeft het parlement kamerbreed gevraagd, op basis van een resolutie die ik destijds heb voorgesteld.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

**Vraag om uitleg van de heer Johan Verstreken tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het audiovisueel onderwijs
- 1320 (2011-2012)**

De voorzitter: De heer Verstreken heeft het woord.

De heer Johan Verstreken: 2011 was een succesjaar voor de Vlaamse film, rekening houdend met alle festivalprijzen en -selecties die ons land te beurt vielen. Het summum is ongetwijfeld de Oscarnominatie voor de film Rundskop. De Oscarnominatie vormde een onbetaalbare promotie voor de Vlaamse film. De vraag is echter hoe we nu op dit tijdelijk succes kunnen voortborduren en op een doordachte wijze verder kunnen investeren in ons filmbeleid.

In de pers werd onze Vlaamse filmsector de laatste weken al meermaals vergeleken met de Deense filmsector die in de jaren 80 en 90 enkele grote successen kende, met de Oscars voor beste niet-Engelstalige film voor Babette's Feast en Pelle the Conqueror. Dankzij enkele belangrijke beslissingen van de Deense politieke leiders bleef het succes van de Deense film niet beperkt tot enkelingen, maar werd de Deense filmsector tot een hoger niveau gebracht.

De Deense politiek investeerde grondig in de filmopleiding. Nu en dan kunnen we uit Scandinavië goede modellen naar hier halen of er iets uit leren. Ik denk dan aan het Björk-model voor wat het muziekonderwijs betreft.

Het Deense filmonderwijs is gecentraliseerd in topscholen. De Danish Film School in Kopenhagen is exclusief en elitair. Enkel de grootste talenten geraken er binnen en krijgen les van internationaal vermaarde namen. Het resultaat is een stroom Deense toppers die televisie met film afwisselen, zodat om de haverklap op beide vlakken internationaal geroemde producten afgeleverd worden. De Scandinavische series doen het internationaal heel goed.

Volgens Geert Wellens, medeoprichter van het financieel-economisch kenniscentrum Econopolis, en coauteur van de studie 'De Vlaamse Audiovisuele Sector. Speerpunt van innovatie, talentmagneet en jobcreator. Oproep tot intelligente clustering en aanzet van creatieve financieringsformules' kan het succes van de Deense filmsector navolging krijgen met onze Vlaamse filmsector. De bouwstenen zijn er al: er is heel wat audiovisueel talent en ondersteuning, Vlaamse films kunnen rekenen op een groot aantal bezoeken enzovoort. Ons audiovisueel onderwijs is echter aan een grondige hervorming toe: van versnippering in het aanbod naar een beperkt aantal topscholen, een per discipline, elitair van aanpak, met internationaal vermaarde docenten en stageperioden met de groten van de mondiale audiovisuele sector.

Volgens Pierre Drouot van het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF) moet er niet noodzakelijk een nieuwe school worden opgericht, maar moet er wel een opleidingssysteem zijn dat zich ontwikkelt boven de bestaande filmscholen. Hij ziet meer heil in individuele opleidingen, waarbinnen ontluikende talenten een specialisatie zouden kunnen volgen.

Minister, wat is uw visie hierop? Vindt u een hervorming van het audiovisueel onderwijs opportuun? Indien niet, waarom niet? Hoe evalueert u het huidige onderwijsaanbod voor de audiovisuele sector?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: In het rapport staat inderdaad dat de Vlaamse audiovisuele sector voldoet aan de voorwaarden van een speerpuntsector. De kiemen van een internationale topsector zijn aanwezig. Het is een sector waarin Vlaanderen tot een internationale talent- en projectmagneet kan uitgroeien. Dat blijkt ook uit het mooie groeiproces van de Vlaamse filmsector.

Het klopt dat er in de opleidingen nogal wat fragmentatie is en dat de samenwerking kan worden versterkt. Er is ook ruimte voor meer specialisatie en profilering van de opleidingen. De visitatiecommissie die de externe beoordeling van de kwaliteit van de opleidingen in de audiovisuele kunsten heeft uitgevoerd, heeft in 2010 geconcludeerd dat de opleidingen van voldoende tot goede kwaliteit zijn. Er zijn zeker punten voor verbetering zoals het versterken van de internationalisering in termen van mobiliteit van studenten en docenten.

In het kader van de komende hervorming van het hoger onderwijs zullen de opleidingen in het hoger kunstonderwijs ondergebracht worden in School of Arts die een ruime autonomie binnen de hogeschool zullen krijgen. Er komt ook een aparte enveloppe voor de financiering van het hoger kunstonderwijs, en de middelen voor het versterken van de verwevenheid tussen het onderzoek en het onderwijs ook in de kunstopleidingen zullen de komende jaren verhoogd worden. Daar zijn dus ook opportuniteiten.

Uit de verschillende rapporten blijkt dat het huidig onderwijsaanbod voldoet aan de behoeften in de sector. Net als alle andere hogeronderwijsopleidingen moeten ook de opleidingen in de audiovisuele kunsten zich continu verbeteren en de ontwikkelingen in de sector op de voet volgen en mee trachten vorm te geven.

Binnen de huidige organisatie van het hoger onderwijs is het eigenlijk aan de sector zelf om met de hogescholen rond de tafel te gaan zitten en te kijken hoe het aanbod kan worden afgestemd. De overheid speelt daarin slechts heel uitzonderlijk een rol. Het gaat dan veeleer om een faciliterende rol. Het is aan het Vlaams Audiovisueel Fonds en andere instellingen om naar de hogescholen te gaan om afspraken te maken. Als er een bemiddeling nodig is, dan ben ik altijd bereid die rol op te nemen.

De voorzitter: De heer Verstreken heeft het woord.

De heer Johan Verstreken: Minister, ik dank u voor uw antwoord. We kunnen daar een vervolg aan breien in de commissie Cultuur tijdens de hoorzitting met het VAF om na te gaan hoe we specifiek talent nog beter kunnen ondersteunen met het oog op een internationale carrière.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Katrien Schryvers tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de evaluatiecyclus in het onderwijs

- 1493 (2011-2012)

Vraag om uitleg van mevrouw Goedele Vermeiren tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het ontbreken van evaluaties bij leerkrachten

- 1503 (2011-2012)

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers: Voorzitter, mijn vraag om uitleg heeft betrekking op de evaluatiecyclus in het onderwijs. Volgens artikel 73 octies van het decreet van 13 juli 2007 houdende dringende maatregelen met betrekking tot de functiebeschrijving en de evaluatie in het onderwijs moet ieder personeelslid dat een functiebeschrijving heeft minimaal om de vier schooljaren worden geëvalueerd. Die evaluatie moet vanzelfsprekend op de functiebeschrijving worden gebaseerd.

Ik wil niet ingaan op de vraag wat die evaluatie allemaal moet inhouden. Het is, net zoals in andere sectoren, duidelijk geen bestraffing. De evaluatie moet als een constructief en positief beleidsinstrument worden gebruikt. Het decreet stelt vanzelfsprekend ook wie het evaluatiegesprek moet organiseren en dergelijke. Elk evaluatiegesprek moet tot een evaluatieverslag leiden. De eindconclusie kan een onvoldoende zijn. In dat geval kan het personeelslid bij een beroepscollege beroep aantekenen tegen de evaluatie. Indien iemand twee keer na elkaar of drie keer in een hele loopbaan een slechte evaluatie krijgt, riskeert hij een ontslag.

Het decreet is in 2008 in werking getreden. Het decreet stelt dat de evaluatie minimaal om de vier schooljaren moet gebeuren. Ondertussen zijn we vier jaar verder. Dat is precies de term waarbinnen de evaluatie van de vastbenoemde leerkrachten is voorgeschreven.

De minister is ongetwijfeld op de hoogte van een bevraging over de toepassing van het decreet en de evaluaties die het Onderwijssecretariaat van de Steden en gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap (OVSG) binnen de eigen scholen heeft gehouden. Daaruit blijkt dat slechts 8 procent van de directeurs in het basisonderwijs al een gesprek met meer dan de helft van zijn ploeg heeft gehad. De meerderheid, namelijk zeven op tien directeurs, heeft tot nu toe geen enkel evaluatiegesprek gevoerd. De directeurs vermelden als reden dat ze hier geen tijd voor hebben. We weten allemaal in welke mate die directeurs worden overbevraagd en wat een moeilijke functie dit is geworden.

Het decreet van 13 juli 2007 stelt tevens dat de Vlaamse Regering het systeem voor de personeelsleden aangesteld in het gewoon en buitengewoon secundair onderwijs, het volwassenenonderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) aan het einde van het schooljaar 2010-2011 zou evalueren. Aan het einde van het schooljaar 2012-2013 zou eenzelfde evaluatie voor de personeelsleden van het basisonderwijs, de internaten en het deeltijds kunstonderwijs (dko) volgen.

De evaluatie van het systeem is natuurlijk belangrijk. Het onderwijs wordt, overigens terecht, steeds meer vanuit ideeën over interne kwaliteitszorg aangestuurd.

Minister, wat zijn de resultaten van de evaluatie van het systeem voor de personeelsleden die zijn aangesteld in het gewoon en buitengewoon secundair onderwijs, het volwassenenonderwijs en de CLB's? Volgens het decreet had die evaluatie aan het einde van het schooljaar 2010-2011 moeten gebeuren. Welke conclusies trekt u hieruit?

Zijn er met betrekking tot de implementatie van het evaluatiesysteem en de evaluatiecyclus verschillen tussen de onderwijsnetten merkbaar?

De evaluatoren konden een opleiding volgen in het voeren van evaluatiegesprekken. Dat is immers niet zo eenvoudig. De meesten hebben die opleiding gevolgd en hebben laten weten daar tevreden over te zijn. Ze zijn van mening dat het nodig is evaluatoren goed op te leiden. Wie nog geen opleiding heeft gevolgd, heeft laten weten dat het goed zou zijn dit alsnog te doen en alvast die intentie te hebben. Zult u in een blijvende ondersteuning van de organisatie van die vormingen voorzien?

De voorzitter: Mevrouw Vermeiren heeft het woord.

Mevrouw Goedele Vermeiren: Voorzitter, mijn vraag om uitleg heeft betrekking op hetzelfde onderwerp als de vraag om uitleg van mevrouw Schryvers, namelijk de evaluatie van de leerkrachten.

Een tijdje geleden is in De Standaard een artikel verschenen waarin over dit onderwerp weinig hoopvolle gegevens stonden. Ik schrok even, maar eigenlijk bevestigde dit artikel in feite mijn vermoedens. Sinds de invoering van het decreet van 13 juli 2007 dat evaluatie- en functioneringsgesprekken oplegt, heeft zeven op tien directeurs van het basisonderwijs nog geen evaluatiegesprekken met hun personeelsleden gevoerd. In het secundair onderwijs is de situatie iets beter. Toch komen we daar ook niet verder dan de helft.

In het artikel komen tevens een aantal directeurs aan het woord. Ze argumenteren waarom ze sinds het schooljaar 2007-2008 nog niet in een evaluatie van hun leerkrachten hebben kunnen voorzien. Mevrouw Schryvers heeft al naar het tijdsgebrek verwezen. De directeurs hebben het ook over de te grote administratieve last en het teveel aan andere taken. Hierdoor kunnen die leidinggevendenden hun decretale verplichting niet nakomen. De idee achter het evaluatiesysteem wordt op zich positief onthaald. De directeurs staan hier niet negatief tegenover. Het ontbreekt hen echter aan de tijd om dit uit te voeren. In het artikel wordt trouwens ook een voorbeeld aangehaald waaruit blijkt dat scholen niet over een middenkader beschikken waaraan directies taken kunnen toevertrouwen. Dat zou immers voor een zekere ontlasting van de directeurs kunnen zorgen.

Minister, hoe evalueert u die cijfers? Wat is de consequentie voor een school die geen evaluaties van de leerkrachten uitvoert? Hoe wilt u de evaluatie van de leerkrachten in het langverwachte loopbaandebat aan bod brengen? Hoe staat u tegenover de idee een middenkader tussen directies en leerkrachten te creëren om specifieke taken in een school uit te voeren? Zult u eventueel in de loop van deze legislatuur nog maatregelen nemen om de planlast voor schooldirecties te verminderen?

De heer Boudewijn Bouckaert: Ik vind dit belangrijke vragen om uitleg. De vraagstellers brengen een belangrijk pijnpunt naar voren. Een humanresourcesbeleid is cruciaal voor het onderwijs. Die evaluaties zijn geen overbodige luxe. Blijkbaar worden ze echter niet uitgevoerd.

Ik zou eigenlijk een algemene vraag willen stellen. Dit punt komt hier geregeld aan bod. Blijkbaar keuren we hier decreten goed die achteraf om een of andere reden niet uitvoerbaar blijken te zijn. Het is natuurlijk mogelijk dat het allemaal zo erg niet is. Ik zal naar het antwoord van de minister luisteren.

In elk geval moeten we dit voorkomen. Indien we een decreet goedkeuren, moeten we op voorhand ook de zekerheid hebben dat dit decreet grotendeels zal worden uitgevoerd. Decreten die dode letter blijven, lijken me dodelijk voor een democratie. Dat is zeker geen goede zaak. We moeten die vraag in het vervolg veel explicieter stellen.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, decreten moeten uiteraard worden uitgevoerd. Volgens mij is het decreet waarover het hier gaat wel degelijk uitvoerbaar. Er is enkel een probleem met de aanpak.

Het gaat hier in feite om het beleidsvoerend vermogen van scholen. Ik stel vast dat er schitterende scholen en minder schitterende scholen zijn. In bepaalde scholen blijft het beleidsvoerend vermogen duidelijk in gebreke. De redenen die de directeurs opsommen, zijn typisch redenen waaruit blijkt dat er een probleem met het beleidsvoerend vermogen is. Normale scholen kunnen die evaluaties wel inplannen. Veel scholen in Vlaanderen doen dit overigens.

Het rapport is ter beschikking op de website. Het gaat over een deel van het onderwijsveld: secundair onderwijs, volwassenenonderwijs en CLB.

Het tweede deel van de evaluatie voor het basis- en het deeltijds kunstonderwijs loopt op dit moment. Ik stel voor dat we ook dat afwachten en dat we er dan de conclusies uit trekken. Ik vind, net zoals u, voorzitter, dat wanneer het parlement decreten goedkeurt, die ook moeten

worden uitgevoerd. De evaluatie, de functioneringsgesprekken en het opmaken van profielen zijn heel essentieel in een schoolgebeuren.

Je mag niet vergeten dat dit in Onderwijs allemaal nog nieuw is en in de kinderschoenen staat. Als je het mij vraagt, is dat heel merkwaardig. Er is nog maar amper een eerste vierjaarlijkse cyclus afgerond. Ook in het bedrijfsleven heeft het enige tijd geduurd voor het ingeburgerd geraakte. Ik vind dat men in Onderwijs een achterstand heeft, daar mag geen enkele twijfel over bestaan. Dat is ook een van de redenen waarom we in het loopbaandebat heel het beleidsvoerend vermogen, het HR-beleid (human resources) van de scholen, de organisatie van de scholen en het niveau van de schoolorganisatie, meenemen in het debat, juist om dat mogelijk te maken. Ik vind ook dat dat cruciaal is voor een goed werkende school.

Schoolgrootte of onderwijsnet lijken op geen enkele wijze een verklaring te bieden voor het feit of de verschillende actoren het evaluatiesysteem al dan niet positief evalueren. Schoolleiderschap, een andere term voor het beleidsvoerend vermogen, daarentegen doet dit wel en verklaart waarom het in bepaalde scholen wel werkt en in andere scholen niet. Het is gewoon de invulling van de directiefunctie van een school die hier doorslaggevend is. Het enige opvallende verschil dat netgebonden was, is het gebruik van modellen van functiebeschrijving. Scholen van het vrij gesubsidieerd onderwijs volgen voornamelijk het model van hun koepel, terwijl scholen van andere netten zich eerder baseren op een model dat de overheid een aantal jaren geleden heeft aangereikt.

U weet dat bij de invoering van het systeem extra middelen zijn toegekend om via nascholing de vorming van evaluatoren uit te bouwen en te ondersteunen. Dat maakt ondertussen ook deel uit van het globale nascholingsaanbod. Het is natuurlijk opnieuw de strategie inzake nascholing van de school die bepaalt hoe de school dat in de praktijk opvolgt en hoe ze haar budget gebruikt. Het lijkt mij logisch dat het volgen van opleidingen met betrekking tot coaching, begeleiding en evaluatie voor een nieuwe evaluator noodzakelijk is en dat een school dit in haar HR-beleid moet opnemen.

Er loopt op dit moment een wetenschappelijk onderzoek. We zullen zien of de cijfers van het OVSG worden bevestigd, ook al heb ik geen reden om te twijfelen aan de correctheid van de cijfers.

Er is niet in sancties voorzien voor scholen die geen evaluaties uitvoeren. Daarin is destijds niet voorzien door het parlement. Het is als een positief HR-instrument uitgetekend, waarbij coaching en begeleiding belangrijke elementen moeten zijn. In heel het loopbaandebat zijn we aan het bekijken hoe we daar verder mee moeten omgaan. Als we bepaalde dingen aan scholen vragen, bijvoorbeeld een strategisch plan, waar dat een onderdeel van moet zijn, is de vraag of dat niet mee moet worden beoordeeld door de inspectie in zijn algemeenheid en niet in zijn concreetheid. Dat is een punt dat op de agenda staat.

Wat de planlast betreft, zal ik op korte termijn twee personaliteiten aanduiden: iemand die is gespecialiseerd in het onderwijsgebeuren en die daar gezag in heeft, en iemand die is gespecialiseerd in organisatie, om samen binnen de acht maanden heel concrete voorstellen inzake planlastvermindering uit te werken, op het niveau van de overheid, op het niveau van de inspectie, op het niveau van de schooldirecties, op het niveau van de koepels en eventueel op andere niveaus.

Ik wil het planlastenspook wegwerken. Soms is het een spook, soms is het reëel. Een plan op zich is geen last. Sommigen ervaren het als een last, maar het is geen last, het is een middel om tot een beter beleid te komen. We moeten de definitie scherper en duidelijker stellen en daar waar we overbodige planlast kunnen wegwerken, moeten we dat doen. Ik geef een concreet voorbeeld: het streepjes trekken achter het onderdeel van onderwijsdoel nummer zoveel waar je op een bepaalde dag les over hebt gegeven, heeft niet meteen te maken met een efficiënte vorming van planlasten.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers: Minister, ik dank u voor het antwoord. Ik vind het evaluatiesysteem en de coaching van leerkrachten enorm belangrijk. Vanzelfsprekend past een en ander in het hele loopbaandebat.

U hebt ongetwijfeld gelijk dat veel te maken heeft met het beleidsvoerend vermogen van een school. U stelt dat u pas conclusies zult trekken op het moment dat het tweede rapport, de evaluatie van het evaluatiesysteem, klaar is. Decretaal is dat pas voorzien tegen het einde van het schooljaar 2012-2013. Eigenlijk zijn we nog lang niet zo ver, want we zitten nu nog maar in het schooljaar 2011-2012. Het duurt dus nog minstens anderhalf jaar vooraleer daar enig zicht op is. Als ik de redenen hoor of lees waarom directies nu aangeven dat ze moeilijk toekomen aan die evaluaties, dan houd ik een beetje mijn hart vast voor de tweede evaluatie die gaat over het basisonderwijs en het deeltijds kunstonderwijs. De vraag die ik daarbij stel, is of het niet nuttig zou zijn dat u, voor die formele evaluatie van basisonderwijs en dko, die voorzien is voor het einde van het schooljaar 2012-2013, probeert om, eventueel via steekproeven, info in te winnen in voornamelijk het basisonderwijs maar ook in het dko over de stand van zaken. Als er moet worden bijgestuurd, dan kan dat sneller worden voorbereid. Ik vrees dat als we die grote evaluatie moeten afwachten, we snel een jaar of drie verder zijn, en eigenlijk is heel het evaluatiesysteem daar veel te belangrijk voor.

De voorzitter: Mevrouw Vermeiren heeft het woord.

Mevrouw Goedele Vermeiren: Minister, ik dank u voor het antwoord. Ik sluit me aan bij de laatste opmerking van mevrouw Schryvers. Ik denk dat we niet te lang moeten wachten met het trekken van conclusies uit die evaluatie. Als we nog twee tot drie jaar moeten wachten, kunnen we misschien al beginnen met de cijfers die er zijn, daarover al beginnen na te denken en eventueel al conclusies trekken of acties ondernemen.

Ik kan u volgen in uw antwoord. Evaluatie en functioneringsgesprekken zijn belangrijk, maar het moet coachen blijven. Mevrouw Schryvers heeft er ook al naar verwezen: het moet constructief zijn. Het kan niet de bedoeling zijn dat men leerkrachten gaat afschrikken of wat dan ook. Op die manier kunnen leraars, niet alleen jonge maar ook meer ervaren leraars, toch iets bijleren en bijgestuurd worden. Het is dus wel belangrijk. Het feit dat er ook geen sancties aan verbonden zijn, wijst erop dat u ook wel vindt dat het een positief instrument moet zijn.

Profielen opmaken is belangrijk, ook in scholen, zodat leerkrachten weten waar ze aan toe zijn en wat ze moeten doen, niet alleen lesgeven, maar ook wat er daarnaast van hen wordt verwacht. Zo is daar duidelijkheid over en ontstaat er geen discussie over.

Wat betreft de planlast gaat u twee autoriteiten aanstellen die, als ik het goed heb begrepen, in kaart gaan brengen waar die planlasten zijn en of het plannen zijn of last.

Minister Pascal Smet: Ze gaan dat in kaart brengen maar ook concrete voorstellen doen om het te verminderen.

Mevrouw Goedele Vermeiren: Hebt u enig idee van de timing?

Minister Pascal Smet: Over acht maanden zou ik dat rapport willen hebben, dus dit jaar of begin volgend jaar. Ik wil daar een prioriteit van maken.

Mevrouw Goedele Vermeiren: Ik zal dat onthouden.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Wim Wienen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het gebrek aan kleuterklassen in Antwerpen
- 1562 (2011-2012)

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Minister, in 1984 liep in de Antwerpse cinema Rex – Metropolis bestond nog niet – de film ‘The Neverending Story’, een Duits-Amerikaanse film. Dit is een beetje de ‘neverending story’ van het capaciteitsprobleem in het onderwijs, meer bepaald in het Antwerpse onderwijs.

Na de aanmeldingsperiode bleek immers dat 785 van de 6000 instappers, dus de kleuters die volgend jaar naar school mogen, nog altijd op een wachtlijst stonden voor de gekozen scholen door hun ouders. Dat is 13 procent van de instappers. Bij het Departement Onderwijs in Antwerpen maakt men zich sterk dat na een uitzuivering van die lijsten toch nog altijd een vierhonderdtal kleuters op dit moment nog geen zicht hebben op een school. Mijn goede collega in Antwerpen, schepen Voorhamme, is er redelijk gerust in dat hij de nodige plaatsen zal vinden, in samenwerking met Vlaanderen en met andere schoolnetten. Toen hij in maart enigszins een noodkreet slaakte in de krant, stelde hij het volgende: ‘In het schepencollege zullen we bekijken hoe en waar we dat zullen organiseren. De stad heeft de huidige gebouwen gescreend om te zien waar er kleuterklassen kunnen in ondergebracht worden. Na de paasvakantie zal ik een beter zicht hebben (...)’.

Vandaag stond in de krant dat Antwerpen daadwerkelijk de nodige gebouwen of zelfs terreinen heeft gescreend, terreinen waarop dan eventueel containerklasjes zouden kunnen worden ingericht. Van de diverse gescreende locaties heeft men er ongeveer tien overgehouden. De stad laat ook weten nu te zullen onderzoeken in welke mate dat ook kan qua onderwijsregelgeving. In maart al zei de schepen dat hij een uitzondering zou moeten vragen aan het Departement Onderwijs. Het oprichten van tijdelijke autonome kleuterscholen, die geen doorstroming bieden naar het basisonderwijs, kan immers niet volgens die Vlaamse regels.

Vandaag blijkt schepen Voorhamme nog meer zelfverzekerd. Hij stelt immers zelf dat er moet worden onderzocht welke decreetswijzigingen er precies nodig zijn om zulke tijdelijke scholen toe te laten. Hij deelt mee dat de stad Antwerpen het nodige denkwerk aan het verrichten is om die decreetswijziging tot stand te brengen. Dat doet me vermoeden dat de schepen het Vlaams Parlement nog altijd een beetje mist: hij wil immers nog altijd decreten schrijven.

Alle gekheid op een stokje, maar dit is wel belangrijk. Minister, wat is uw reactie hierop? Een en ander doet me vermoeden dat er ondertussen toch wel degelijk afspraken zijn gemaakt tussen Vlaanderen en de stad Antwerpen over deze problematiek, dus over de uitzondering of zelfs over een decreetswijziging die op stapel zou staan. Welke afspraken hebt u gemaakt met de stad? In welke mate zijn die autonome, aparte kleuterscholen mogelijk? Kan de stad Antwerpen verder werken met de plannen die ze heeft? Hoe is de situatie nu met betrekking tot de capaciteit voor het kleuteronderwijs in Vlaanderen?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, geachte leden, om kleuter- en lager onderwijs beter op elkaar af te stemmen, kunnen er enkel nog basisscholen worden opgericht. Indien kleuter- en lager onderwijs in één en dezelfde school wordt aangeboden, kan het onderwijs in beide niveaus beter op elkaar aansluiten, wat een naadloze overgang van kleuter- naar lager onderwijs bevordert. Op dit moment ben ik nog niet overtuigd van de noodzaak in afwijkingen te voorzien die de oprichting van autonome kleuterscholen mogelijk moet maken om de capaciteitsproblematiek in Antwerpen op te lossen. Ik kijk uit naar de argumenten die zullen worden overgemaakt.

Aangezien de capaciteitsbehoeften in het kleuteronderwijs zich op korte termijn ook doorzetten naar het lager onderwijs is er nood aan een algemene oplossing voor het basisonderwijs. De toenemende vraag naar capaciteit die vandaag rijst in het kleuteronderwijs, zal zich in de komende jaren logischerwijs doorzetten in het lager onderwijs. Een nieuwe school moet dan wel van bij de start een basisschool zijn, maar de school heeft zes jaar de tijd om het volledige lager onderwijs aan te bieden. Het is dus niet zo dat, als men beslist een basisschool op te richten, men meteen alle jaren moet aanbieden. Het lager onderwijs moet pas volledig georganiseerd zijn vanaf het zesde bestaansjaar. De normen waaraan de school moet voldoen, groeien dan ook geleidelijk tijdens de eerste zes bestaansjaren van de school. Bovendien zijn er in deze eerste zes bestaansjaren enkel normen qua leerlingenaantallen op schoolniveau, en niet op het niveau van het kleuter- of het lager onderwijs. In de huidige regelgeving met betrekking tot het oprichten van basisscholen is de geleidelijke groei tot een volwaardige basisschool dus al ingecalculeerd. Met dat in het achterhoofd denken we dus dat er voldoende mogelijkheden zijn, temeer omdat er nog altijd de mogelijkheid is om een autonome kleutervestigingsplaats bij een bestaande school op te richten.

Om het acute tekort aan beschikbare plaatsen in het basisonderwijs in Antwerpen terug te dringen, hebben we bovendien de lokale taskforce bijeengeroepen. Die taskforce functioneert overigens heel goed. Ook mijn medewerker was daar aanwezig. U weet ondertussen wellicht dat we afgerond 15 miljoen euro extra geven aan de stad Antwerpen voor de capaciteitsproblematiek, enkel voor dit jaar.

Uit de Vlaamse gegevens blijkt dat in Vlaanderen de toename van het aantal 0- tot 6-jarigen omstreeks 2021 haar piek zal hebben bereikt, waarna er vermoedelijk een daling zal worden ingezet. De demografische evolutie biedt essentiële informatie, maar is niet de enige factor om capaciteitsbehoeften in kaart te brengen of te voorspellen. Zodra de resultaten beschikbaar zijn van het in januari 2011 opgestarte haalbaarheidsonderzoek van een monitoringsysteem voor capaciteitsbehoeften in het leerplichtonderwijs, zullen we verdere stappen zetten om de capaciteitsproblematiek te analyseren en gemeenten met een capaciteitsprobleem te ondersteunen.

Bovendien is het ook vaak zo dat de druk op basisscholen in de gemeenten met een capaciteitsproblematiek, Antwerpen en Gent uitgezonderd, meestal ongelijk verspreid is over het grondgebied van een fusiegemeente. De verschillen in problematiek tussen wijken of deelgemeenten blijken een constante te zijn bij de diverse lokale capaciteitstaskforces. Bij gebrek aan een databank met gegevens over de aanbodzijde op schoolniveau is het niet mogelijk om als Vlaamse overheid zonder lokale input een accurate inschatting te maken van de druk op de basisscholen. Momenteel is de aanbodzijde van scholen voor gewoon basisonderwijs bij mijn administratie enkel bekend bij gemeenten die bij de opstart van een lokale taskforce die data in overleg met de scholen op hun grondgebied in kaart hebben gebracht en hebben bezorgd aan het departement. In de toekomst zullen we mogelijkheden zien ontstaan om de capaciteit voor alle scholen van het basisonderwijs in kaart te brengen als gevolg van nieuwe bepalingen in het decreet met betrekking tot het inschrijvingsrecht. We hebben daar dus wel degelijk rekening mee gehouden.

De gemeenten Antwerpen, Halle, Gent en Vilvoorde hebben in het voorjaar van 2010 een lokale taskforce opgericht en hun lokale problematiek in kaart gebracht. Ik herinner u eraan dat we de overige centrumsteden en alle overige gemeenten met meer dan duizend ingeschreven kleuters en een toename van het aantal kleuters met meer dan honderd in de laatste vijf jaar, hebben uitgenodigd om de situatie in de basisscholen op hun grondgebied te bekijken, zowel wat de vraagzijde als wat de aanbodzijde betreft. De gemeente Kortrijk heeft een lokale taskforce gepland voor juni 2012. Ook mijn kabinet en alle agentschappen zullen op de bijeenkomst van die taskforce aanwezig zijn. Dit jaar zal bijvoorbeeld ook in de gemeente Denderleeuw een taskforce worden opgericht, omdat daar ook een capaciteitsprobleem kan zijn. Naast de vier gemeenten die ik heb genoemd en de twee gemeenten die het van plan zijn, is er sprake van nog zeven gemeenten die daadwerkelijk een

taskforce hebben opgericht, namelijk Grimbergen, Leuven, Sint-Niklaas, Mechelen, Asse, Roeselare en Sint-Truiden.

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik heb natuurlijk begrip voor het feit dat een minister van Onderwijs werkt aan een totaaloplossing voor de aanpak van de capaciteitsproblemen, onder meer door het oprichten van nieuwe basisscholen, maar in Antwerpen is het probleem natuurlijk acuut voor het kleuteronderwijs. Ik heb ook begrepen dat dit kan worden opgelost, zodat die vierhonderd kleuters in september naar school kunnen gaan. Ik meen ook uit uw antwoord te hebben begrepen dat u, met betrekking tot de wijze waarop schepen Voorhamme dit probleem wilde aanpakken, namelijk door aparte, autonome kleuterscholen op te richten, geen uitzonderingen zult toestaan. Er moet veeleer worden gedacht aan het creëren van kleuterscholen bij een andere basisschool. De werkwijze die schepen Voorhamme hanteert, is dus niet de werkwijze die u ondersteunt.

Minister Pascal Smet: Ik heb gezegd dat ik nog niet overtuigd ben door de argumenten. Het staat de schepen, die ik trouwens binnenkort zie, echter altijd vrij om te proberen mij te overtuigen. Op dit moment ben ik echter niet overtuigd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

**Vraag om uitleg van mevrouw Vera Celis tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de opleiding tot het Brevet Acute Geneeskunde (BAG)
- 1520 (2011-2012)**

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Minister, ik stel mijn vraag over het Brevet Acute Geneeskunde (BAG) naar aanleiding van het antwoord op een schriftelijke vraag.

Onlangs berichtten verscheidene media over het tekort aan spoedartsen in België. In het hele land zouden er ongeveer zevenhonderd spoedartsen te weinig zijn. Bovendien wordt men geconfronteerd met een toename van het aantal patiënten op de spoedafdeling. Door de vergrijzing komen er meer ouderen binnen. Er zijn ook meer kleine kinderen omdat er ongeveer vierhonderd kinderartsen te weinig zijn. De werkdruk voor de spoedartsen neemt hierdoor almaar toe.

Onverwacht komt dit bericht niet. Al in januari 2009 voorspelde mijn federale collega Louis Ide dat we op korte termijn zouden worden geconfronteerd met een tekort. Enerzijds is er de lage instroom in de langdurige opleiding tot urgentiearts. Anderzijds is er de problematiek met betrekking tot het BAG. Artsen die dit brevet halen, worden ingezet op de spoeddienst en vervullen een zeer belangrijke rol in de poortfunctie van de spoeddiensten. Het BAG wordt na 1 januari 2008 evenwel niet meer toegekend, behalve aan de erkende huisartsen en de artsen die niet als huisarts erkend zijn, op voorwaarde dat ze voor die datum aan de opleiding zijn begonnen.

In antwoord op een vraag van de heer Ide preciseerde de toenmalige bevoegde minister Laurette Onkelinx dat de BAG-opleiding “toegankelijk blijft voor de artsen die aan voormelde criteria voldoen, voor zover de opleiding door de universiteiten wordt verzekerd. De beslissing om een BAG-opleiding te geven, hangt af van de universiteiten en dus van de gemeenschappen.” Momenteel biedt geen van de Vlaamse universiteiten deze opleiding aan.

Vanuit het veld horen we heel wat stemmen die pleiten voor een herinvoering van het BAG. Pas afgestudeerde artsen kunnen door hun functie als gebrevetteerde spoedarts namelijk een

pak ervaring opdoen, stressbestendigheid verwerven en een aardige cent verdienen – dat is leuk meegenomen – als ze bijvoorbeeld wat later als huisarts aan de slag gaan.

Minister, in het antwoord op een schriftelijke vraag van mij stelt u echter: “Het BAG voldoet absoluut niet aan de normen om, zelfs in een context van tekort aan spoedartsen, op kwalitatief aanvaardbare wijze zelfstandig in een spoedgevallendienst te kunnen functioneren. Vanuit die optiek is het dan ook niet opportuun om deze opleiding opnieuw in te richten.”

Minister, daar schrok ik van. Denkt u dat de huidige BAG-artsen die werkzaam zijn op een spoeddienst geen kwaliteit leveren? Zo ja, dan moeten die toch stoppen? Zo neen, waarom wordt het BAG dan niet verder uitgewerkt op een moderne manier in functie van bijvoorbeeld het aantal reanimaties? Zult u hierover overleg plegen met de betrokken instanties?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Het is niet de bevoegdheid van een minister van Onderwijs om zich uit te spreken over de kwaliteit van de artsen die werkzaam zijn op de spoeddiensten. Ik heb daartoe geen enkele kwalificatie, en het is ook niet mijn bedoeling om iets in die zin te beweren. Ik heb in mijn schriftelijk antwoord alleen de achtergrond willen schetsen waarom er destijds aanleiding was om twee nieuwe volwaardige specialismen te organiseren. Het BAG werd namelijk begin jaren 1990 ingevoerd omdat er toen geen enkele extra opleiding in België nodig was om als arts op een spoedgevallendienst te kunnen werken. Het bestond uit een beperkte stage en een korte cursus, georganiseerd door de universiteiten en de wetenschappelijke vereniging. Zeer veel artsen hebben de cursus gevolgd, niet zozeer met het oog op een carrière op de spoedgevallendienst, maar eerder als nuttige aanvulling bij hun basisopleiding.

De noodzaak om deze specialismen in te richten en het bepalen van de normen waaraan de beoefenaars van deze specialismen moeten voldoen, komen vanuit het federale niveau, waar de bevoegdheid ligt voor de toegang tot de medische beroepen. De twee nieuwe volwaardige specialismen kwamen in 2005 tot stand: de specialist in de acute geneeskunde, een opleiding van drie jaar, die een meer kwaliteitsvolle vervanging moest worden voor het Brevet Acute Geneeskunde; de specialist in de urgentiegeneskunde, een opleiding van zes jaar, die een meer voortgezette opleiding dient te volgen om als volwaardig stafflid te kunnen functioneren op een spoedgevallendienst met bijkomende didactische en organisatorische verantwoordelijkheden en die tevens in aanmerking kan komen voor het diensthoofdschap van een spoedgevallendienst.

Het Brevet Acute Geneeskunde is geen academische opleiding in de zin van een bachelor of master, maar een interuniversitair postgraduaat. Het behoort dus tot de autonomie van de faculteiten of zij al dan niet een opleiding aanbieden binnen de postacademische vorming.

Indien er in het veld enige stemmen opgaan die daarvoor pleiten, ben ik bereid om aan mijn federale collega, minister Onkelinx, advies te vragen over de wenselijkheid om het BAG verder uit te werken op een moderne manier en haar te vragen wat er dan nodig is conform de federale wetgeving. In dat geval kan er overleg van start gaan tussen de federale overheid en de gemeenschappen. Ik zal mevrouw Onkelinx een brief sturen.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Minister, ik vind het een schitterend idee om een brief te sturen aan minister Onkelinx. U kunt op dit moment inderdaad niet veel meer doen, maar geloof mij: de vraag is er vanuit het veld, en terecht. Spoeddiensten kunnen mensen met die kwalificatie absoluut gebruiken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Celis tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het voorstel van de Vlaamse Vereniging van Studenten voor een educatieve master - 1544 (2011-2012)

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Minister, het decreet betreffende het onderwijs XXI (OD XXI) omvat een bepaling die universiteiten en hogescholen de mogelijkheid biedt om vijftien studiepunten van de specifieke lerarenopleiding aan te bieden als keuzepakket in de academische bacheloropleiding. Daardoor moeten studenten na het voltooien van de tweejarige masteropleiding nog slechts vijftien studiepunten van de lerarenopleiding afwerken. De globale studietijd wordt op die manier dus verkort.

De Vlaamse Vereniging van Studenten (VVS) wil nog een stap verder gaan en lanceert het idee van een educatieve master. Wanneer er in de humane wetenschappen een invoering van de tweejarige masters zou komen, pleit de VVS ervoor die in te vullen met de huidige vakspecifieke masters en een aan het masterniveau aangepaste specifieke lerarenopleiding. De educatieve master die zo ontstaat, is een combinatie van vakspecifieke en didactische vakken. Een dergelijke educatieve master zorgt, aldus de VVS, voor een sterkere profilering van de lerarenopleiding en beperkt tegelijk de globale studietijd. Ook binnen de exacte wetenschappen is een educatieve master volgens hen een mogelijkheid.

Het voorstel kan op de steun rekenen van de vicerector Onderwijsbeleid aan de KU Leuven, Ludo Melis: “Er zijn drie belangrijke voordelen aan de piste van de educatieve master. Je kunt op vijf jaar een masterdiploma en een lerarenopleiding halen. Ten tweede is de integratie van vakspecifieke en didactische vakken nuttig. Ten derde is het in een kennismaatschappij belangrijk dat je leerkrachten aflevert die inhoudelijk even gekwalificeerd zijn als andere afgestudeerden, met een master in hun eigen vakgebied.”

Zowel de VVS als professor Melis vraagt om het voorstel in overweging te nemen, onder meer in het kader van de evaluatie van de lerarenopleiding.

Minister, maken de instellingen vandaag gebruik van de mogelijkheid die hun geboden wordt om een deel van de specifieke lerarenopleiding al aan te bieden in de academische bacheloropleidingen? Hoe staat u tegenover het idee van de educatieve master? Hebt u hierover al overleg gepleegd met de onderwijsinstellingen en de studenten? Zo ja, wat waren de conclusies? Zo neen, denkt u aan overleg? Zult u deze suggestie meenemen in de evaluatie van de lerarenopleiding?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Ik heb bij de dertien instellingen die hiervoor in aanmerking kunnen komen, laten navragen wat de situatie is. Negen instellingen hebben ons geantwoord. In drie opleidingen aan drie van deze instellingen kunnen studenten tijdens de academische bachelor al vakken opnemen uit de specifieke lerarenopleiding: in de bachelor pedagogische wetenschappen van de KU Leuven (vijftien studiepunten), de bachelor beeldende kunsten van de Hogeschool voor Wetenschap & Kunst (zes studiepunten) en de bachelor TEW van de UHasselt (twaalf studiepunten). In alle andere gevallen is het niet mogelijk. Sommige instellingen zien wel een uitbreiding van deze maatregel, maar die linken ze dan aan het al dan niet goedkeuren van de dossiers voor studieduurverlenging in het hoger onderwijs.

Ik wil even het verschil duiden tussen een educatieve master en de ‘vermastering’ van de lerarenopleiding. Een educatieve master is een masteropleiding van 120 studiepunten, die volgt op een academische bacheloropleiding – dat is de vakopleiding – waarin de vakopleiding en de lerarenopleiding dan geïntegreerd worden aangeboden en niet, zoals nu, vaak los van elkaar of na elkaar worden aangeboden.

Een vermastering van de lerarenopleiding verschilt van een educatieve masteropleiding, niet in het niveau – een master is een master – maar wel in de manier van aanbieden. Zo worden bij de vermastering alle lerarenopleidingen betrokken en worden alle lerarenopleidingen een masteropleiding en niet enkel de specifieke lerarenopleidingen. Bij de vermastering gaat het ook vaak over het wijzigen van de bachelor en de master, waarbij in beide de lerarenopleiding volledig geïntegreerd wordt aangeboden.

Sinds 2007-2008 kunnen dertig studiepunten van de specifieke lerarenopleiding indalen in een tweejarige master. Dit heeft al de kiem van een educatieve master in zich, maar vaak is er van een echte integratie geen sprake. Sinds 2011-2012 kunnen ook nog eens vijftien studiepunten indalen in de academische bachelor van tweejarige masteropleidingen. Zoals daarnet gezegd, maken niet zoveel instellingen er gebruik van.

Ik wil mij vandaag nog niet uitspreken voor of tegen de educatieve master. We moeten dit eerst in het loopbaandebat verder bespreken. Ik zal deze gegevens ook meegeven aan de commissie van onafhankelijke deskundigen die de beleidsevaluatie van de lerarenopleidingen coördineert.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Minister, het is correct als u zegt dat dit in de evaluatie van de lerarenopleiding moet worden opgenomen. Daar wil ik wel de kanttekening bij maken dat de piste, hoe ze ook wordt ingevuld of welk kader ervoor zal worden gecreëerd, heel belangrijk zal zijn om tegemoet te kunnen komen aan dat enorme lerarentekort. Elke piste die je kunt bewandelen om sneller antwoord te bieden of mensen sneller in het lerarenberoep te krijgen, kan interessant zijn. Ik zou dus zeker de nodige aandacht geven aan dat thema en het bekijken in de totale lerarenopleiding.

De voorzitter: Dit wordt besproken in het kader van het loopbaandebat.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

■